

Grey4Green

Aktiv aldring og klimaindsats gennem inddragelse af ældre i naturbeskyttelse

ÆLDRE FRIVILLIGE FOR NATUREN

Implementering Handbook

Forfattere i alfabetisk rækkefølge:

Associação BioLiving, Daniela Salazar Simões

Associação BioLiving, Inês Pimentel Santos

Association Des Agencies de la Democratie, Virginia Stimilli

Locale Center for the Advancement of Research Development, Tassos Dimitriou

Environment Agency of Iceland, Julie Kermarec

FO-Aarhus, Elizabeth Gregersen

FO-Aarhus, Karin Coles

Município de Lousada, Mariana Cardoso

Redaktør:

Mariana Cardoso, Lousada Kommune

Fotokrediteringer:

Islands miljøagentur

FO-Aarhus

Lousada Kommune

Layout og forside:

Center for Fremme af Forskningsudvikling

Inden for rammerne af Erasmus+-projektet

Grey4Green:

Frivillige seniorer til naturbeskyttelse

Projektnummer: 2021-1-DK01-KA220-ADU-000026601

August, 2023

Samfinansieret af
Den Europæiske Union

Finansieret af Den Europæiske Union. De synspunkter og holdninger, der kommer til udtryk, er dog kun forfatterens og afspejler ikke nødvendigvis Den Europæiske Unions eller Forvaltningsorganet for Undervisning, Audiovisuelle Medier og Kultur (EACEA) synspunkter og holdninger. Hverken Den Europæiske Union eller EACEA kan holdes ansvarlige for dem.

Indhold

- 01. Introduktion **6**
- 02. Hvad er betydningen af naturbeskyttelse? **7**
- 03. Hvordan man diagnosticerer miljømæssige behov og prioriteter **10**
- 04. Hvilken slags miljøhandlinger kan ældre mennesker udføre? Hvad der er brug for? **12**
- 05. Hvilken betydning har programmer for frivilligt arbejde i den tredje alder? **15**
- 06. Trin-for-trin-guide til implementering af et program for seniorfrivillige inden for naturbeskyttelse **17**
- 07. Få mest muligt ud af de frivillige seniorers payback
(oplevelser, deling, motivation, glæde, tilfredsstillelse, medborgerskab osv.) **25**
- 08. Hvad skal man gøre i tilfælde af... **27**
- 09. En frivilligs rettigheder og pligter **28**
- 10. Juridiske rammer for programmer for grønt frivilligt arbejde **31**
- 11. Spørgsmål om sundhed og sikkerhed **34**
- 12. Referencer **36**

PROJEKTPARTNERE

DANMARK

Frit Oplysningsforbund-Aarhus (FO-Aarhus) - Coordinator

FO-Aarhus (Foreningen for Voksenuddannelse) er en ikke-statslig, non-profit organisation, der blev etableret i 1973 for at tilbyde ikke-formel voksenuddannelse og rådgivning til borgerne i Aarhus. Den har sin egen valgte bestyrelse, der består af repræsentanter fra den private sektor, den offentlige administration og den formelle og erhvervsfaglige uddannelsessektor. FO-Aarhus' grundlæggende ekspertise ligger i ikke-formel voksenuddannelse for den brede offentlighed og specialisering i programmer, der hjælper dårligt stillede grupper - f.eks. indvandrere, arbejdsløse, mennesker med indlæringsvanskeligheder, dyslektikere, mennesker med mentale problemer - med at forbedre deres livskvalitet og integrere (eller re-integrere) i samfundet og arbejdsstyrken. Målet er at styrke deltagerens personlige, sociale og faglige kompetencer som et springbræt til omskoling, genindslusning på arbejdsmarkedet eller videreuddannelse.

CYPERN

Center for fremme af forskning og udvikling i uddannelsesteknologi (CARDET)

CARDET er et af de førende forsknings- og udviklingscentre for voksenuddannelse i Middelhavsområdet med global ekspertise inden for voksenuddannelse, social inklusion, projektdesign og -implementering, kapacitetsopbygning og e-læring. CARDET er uafhængigt tilknyttet universiteter og institutioner fra hele verden, såsom Yale University, University of Nicosia og International Council of Educational Media. CARDET har gennemført adskillige projekter inden for voksenuddannelse, eLearning, literacies, blødderlæring, samarbejde mellem universiteter og lokalsamfund, MOOCs, digitale værktøjer, frivilligt arbejde og erhvervsuddannelse. CARDET samler et internationalt team af eksperter med årtiers global ekspertise i at designe, implementere og evaluere internationale projekter.

FRANKRIG

Europæisk forening for lokalt demokrati (ALDA)

ALDA er en non-profit forening, der blev grundlagt på initiativ af Europarådets kongres i 1999, og hvis hovedmål er at fremme god regeringsførelse og borgerdeltagelse på lokalt plan. ALDA er en medlemsbaseret organisation, der samler mere end 350 medlemmer (herunder lokale demokratiagenturer, lokale myndigheder, en sammenslutning af lokale myndigheder, civilsamfundsorganisationer, universiteter, NGO'er, græsrodsforeninger og offentlige organer), baseret i 45 lande over det meste af Europa og de europæiske nabolande, blandt disse Balkan, Hviderusland, Moldova, Kaukasus-området, Tyrkiet og et par lande fra den nordafrikanske region. Dets kontorer ligger i Strasbourg (FR), Bruxelles (BE), Vicenza (IT), Subotica (RS), Skopje (MK), Chisinau (MD) og Tunis (TN). ALDA har 40 ansatte og forskellige praktikanter og frivillige, der støtter aktiviteterne på de forskellige kontorer. I dag er ALDA en vigtig aktør inden for lokaldemokrati, aktivt medborgerskab, god regeringsførelse, EU-integration, menneskerettigheder og samarbejde mellem lokale myndigheder og civilsamfundet. Det meste af dets arbejde er baseret på multilateralt decentraliseret samarbejde.

ISLAND

Islands miljøagentur (EAI)

Under ledelse af Miljøministeriet er EAI's rolle at fremme beskyttelsen og den bæredygtige brug af Islands naturressourcer samt offentlig velfærd ved at hjælpe med at sikre et sundt miljø. EAI er en førende aktør inden for miljøspørgsmål og naturbeskyttelse i lokalsamfundet. Agenturets rolle er nøje at overvåge udviklingen i miljøspørgsmål og sikre offentlighedens velfærd. En af EAI's hovedopgaver er at forvalte og beskytte Snæfellsjökull Nationalpark og andre 115 beskyttede områder i Island. I henhold til naturbeskyttelsesloven er et naturreservat et område, der er beskyttet på grund af dets betydning for dyrelivet (flora og fauna) og landskabet. EAI's primære arbejdsmetode er gruppearbejde og fungerer godt til at formulere EAI's fremtidige politik i hvert enkelt tilfælde. Den har omkring 90 fuldtidsansatte.

PORTUGAL

Lousada Kommune

Lousada Kommune (ML) er en lokal offentlig administration, der forvalter et område på 95 km² med omkring 50.000 indbyggere. Dette tætbefolkede område i en peri-urban region står over for mange udfordringer med hensyn til bæredygtig udvikling, livskvalitet og befolkningens læsefærdigheder og medborgerskab. ML's mission er således at definere vejledende strategier og udføre de resulterende lokale politikker gennem foranstaltninger og programmer inden for forskellige områder af vores kompetence, fremme livskvaliteten for alle borgere og sikre høje standarder for tjenester af høj kvalitet. Vores arbejde er rettet mod at opnå en bæredygtig udvikling med fordele og muligheder for alle vores borgere, hvad angår miljø, sociale og økonomiske områder.

PORTUGAL

BioLiving Association

Formålet med denne NGO er bl.a. at fremme bæredygtighed gennem engagement i miljømæssigt medborgerskab og offentlig deltagelse for at beskytte naturen, samtidig med at man styrker den sociale økonomi og fremmer inklusion, fred og solidaritet ved at bruge uddannelse, naturressourcer og beskyttelse af naturen som ledemotiv. BioLivings driftsmodel fokuserer på nærhed til lokalsamfund, kommuner, skoler, virksomheder og andre NGO'er. Den mener, at arbejdet i partnerskab med interessenter og befolkninger letter dialogen og søgningen efter løsninger til miljøuddannelse og naturbeskyttelse, og at deres engagement og interesse i miljøspørgsmål fremmes mere effektivt.

01 Introduktion

Erasmus+-projektet "Grey4Green" udspringer af behovet for at opmuntre til større borgerdeltagelse fra seniorsamfundet i Europa på det miljømæssige, sociale og kulturelle område og demonstrere potentialet i aktiv aldring til fordel for en sag, der utvetydigt er vigtig for hele samfundet, såsom bæredygtighed og kampen mod klimaforandringer. Med et konsortium af seks europæiske partnerlande - Danmark, Island, Portugal, Cypern og Frankrig - blev projektet født med det formål at fremme den sociale inklusion af ældre mennesker gennem deres engagement i kampen for bæredygtighed og modvirkning af klimaforandringer i Europa.

Denne manual er udviklet som en guide med vigtige trinvis retningslinjer for implementering af nyttige, berigende og sikre frivillige miljøprogrammer for seniorer, der kan udføres af en bred vifte af interessenter, såsom private velgørenhedsorganisationer, daginstitutioner, senioruniversiteter, NGO'er, udviklere af naturområder m.fl.

Dette er den første trin-for-trin-guide med særligt fokus på design af sociale engagementsprogrammer med seniorsamfundet og til fordel for naturbeskyttelse.

Behovene, forhindringerne, udfordringerne og potentialet i frivilligt arbejde for seniorer på miljøområdet vil blive præsenteret i detaljer i denne håndbog gennem Grey4Green-partnernes erfaringer, så de lettere kan overvindes af enheder, der er interesserede i at gennemføre lignende initiativer.

Frivillig plantning af indfødte arter (Lousada, Portugal)

02

Hvad er Vigtigheden af af naturen bevaring?

De økosystemtjenester, som naturen leverer, bidrager utvetydigt og uerstatteligt til menneskehedens livskvalitet og velbefindende på samme måde, som de bidrager til balancen på planeten Jorden som helhed. De er opdelt i forsyningstjenester som tømmer og fisk, støttetjenester som bestøvning, der er en af de mest velkendte på medierne, og fritidstjenester som sejlads, der alle afspejler de mange fordele, som naturen tilbyder menneskeheden. Det er kontroversielt, at den økonomiske indsats, tid og energi til naturbeskyttelse, restaurering og forvaltning ofte synes at blive anset for at være reduceret. En sådan kontrovers rejser spørgsmålet: "Hvad nu, hvis omsorg for naturen alene er en væsentlig del af menneskers trivsel? Ved at anvende og udvikle begrebet relationelle værdier er det afgørende at indtage det synspunkt, at trivsel ikke må reduceres, men snarere bør prioriteres, hvilket hæver naturbeskyttelse til det niveau af betydning, det fortjener.

"Det er vigtigt at spille en aktiv rolle i kampen mod klimaforandringer.

I 2030 kan mellem 68 og 132 millioner mennesker ende i fattigdom som en konsekvens af de globale klimaforandringer. Danmark er et af de lande i verden, der har det højeste forbrug - derfor har vi et kæmpe ansvar. **Alle må gøre noget"**

Charlotte, 38 år, Danmark, projektmedarbejder

Når vi tænker på at beskytte planeten Jorden, bør vi tænke på at beskytte et system, der består af en række

elementer, ressourcer, økosystemer og tjenester, som er uløseligt forbundet og afhængige af hinanden. Ethvert naturligt økosystem fungerer i ligevægt og består af et komplekst netværk af alle levende og ikke-levende væsener, der findes i et givet område og påvirker andre væseners adfærd og overlevelse. Forstyrrelser, der introduceres i et økosystem ét sted, påvirker hele systemet, som både er modstandsdygtigt og skrøbeligt. Ødelæggelse af levesteder forårsaget af skovrydning er en af de mest

Værksted med traditionelle koste lavet af indfødte buske (Lousada, Portugal)

kendte forstyrrelser af skovøkosystemer og har ødelæggende virkninger, ikke kun for de utallige arter, der lever i de forstyrrede levesteder, men også for planeten som helhed. Træer er kulstofdræn og naturlige fabrikker for fri ilt, så kampen mod klimaforandringer vil nødvendigvis indebære en større beskyttelse af skovområder. Træer er kulstofdræn og naturlige fabrikker for fri ilt, så kampen mod klimaforandringer vil nødvendigvis indebære en større beskyttelse af skovområder. Kysterosion er også en stor trussel mod beskyttelsen af befolkninger, og igen spiller planter i både land- og havmiljøer en vigtig rolle i håndteringen af risikoen for kystoversvømmelser i kystlande, f.eks. ved at binde jorden gennem deres rødder og ved at dæmpe havets kraft. Når økologiske forstyrrelser

påvirker dyr og gør dem sårbare eller endda giver dem bevaringsstatus som "truede", udløser det en dominoeffekt med virkninger i hele fødekæden, f.eks. på primærproducenter som planter. Når faunaens fødeafhængighed forstyrres, kan det få skadelige konsekvenser som f.eks. et fald i antallet af kødædere og en stigning i antallet af visse arter af planteædere, hvilket påvirker vegetationsdækket i et område. Betydningen af hver art spænder fra det mindste levende væsen, såsom bier eller hvepse til bestøvningsfænomenet, til de store byttedyr som bjørne, der mærkeligt nok inkluderer føde fra bier i deres kost. Ikke-levende elementer som mineraler udnyttes også af mennesker, og processerne med udvinding og kemisk, fysisk eller biologisk ændring af disse har en indvirkning på økosystemer og niveauer af miljøforstyrrelser. Naturen overrasker med sin robusthed og navlestrengen mellem alle de elementer, den består af.

Som det er almindeligt kendt, påvirker miljømæssige udfordringer et stort antal ting og i en foruroligende skala. Menneskers sundhed og generelle fysiske velbefindende påvirkes mest umiddelbart og direkte. Luftforurening skaber f.eks. alvorlige luftvejssygdomme i forskellige dele af verden, både i udviklingslande (f.eks. Indien) og udviklede lande (f.eks. USA). Men den mentale og følelsesmæssige sundhed har vist sig at være ret sårbar over for de faktorer, der truer planetens fremtid. Den angst, som millioner af mennesker verden over føler på grund af bekymring og usikkerhed om klimaforandringer, kaldes i øjeblikket "øko-angst". Ifølge en undersøgelse offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift *The Lancet* er miljøangst mere udbredt blandt yngre mennesker, og det påpeges, at 84% af børn og unge mellem 16 og 25 år er mindst moderat bekymrede for klimakrisen. Måske er det videnskabelige samfunds øgede mængde af information, der er offentliggjort i undersøgelser i de senere år, årsag til stigningen i stress hos den førnævnte gruppe, da de forstår, at de bliver nødt til at møde det, der kommer deres vej, mere holdbart, med klimaforudsigelser, der er mindre end opmuntrende. Miljøangst kan endda være et resultat af virkelige situationer, det vil sige, at der faktisk er børn og unge, der er nødt til at blive fordrevet på grund af trusler, som blandt andet kan være tørke, oversvømmelser og sygdomme. I en rapport, der blev offentliggjort i 2021, fastslår UNICEF, at en milliard børn verden over vil være i ekstremt høj risiko på grund af klimaforandringer. Så bekymringerne og ængstelsen er faktisk berettigede.

Selvom yngre mennesker måske er mere bekymrede over planetens nuværende tilstand, har ældre mennesker nogle aspekter, der karakteriserer dem som en mere sårbar gruppe. Det skyldes, at miljøtrusler rammer med større intensitet og hyppighed på de mest skrøbelige befolk-

ningsgrupper, såsom de ældre. Det skyldes de ringere motoriske færdigheder, de fysiologiske forandringer, som enhver person oplever i løbet af aldringsprocessen, og det faktum, at de ofte har mindre adgang til vigtige ressourcer, hvilket kan hæmme deres evne til at tilpasse sig. Under virkningerne af stigende ekstreme temperaturhændelser har ældre mennesker større risiko for at dø. Det samme forventes med stigningen i antallet af sygdomsvektorer, som medfører større eksponering og skrøbelighed hos den ældre befolkning. Byerne bliver også nødt til gradvist at tilpasse sig klimaforandringerne, så ældre mennesker kan få sværere ved at følge med i ændringer i arealplanlægning, offentlige politikker og andre søjler af miljømæssig bæredygtighed.

Det er vigtigt at understrege, at den ældre befolkning er i stand til at blive aktive agenter for at afbøde sådanne trusler, og de bør ikke betragtes som passive ofre, da dette er et overfladisk og begrænsende syn. Der er enighed om alliancen mellem politisk engagement og tværgående involvering af alle aktører i samfundet.

Indsamling af vilde svampe af en seniorspecialist i Lousada, Portugal

"Frivilligt arbejde for mig er en mulighed for at komme i kontakt med mennesker fra alle samfundslag og lære af deres forskellige erfaringer. Det er en chance for at bidrage til andres velbefindende samtidig med at man vokser som person."

Andreas, 29 år gammel, Cypern, softwareingeniør

Seniorer kan og må ikke forblive på sidelinjen af den globale mission for at bekæmpe klimaforandringer. Det er nødvendigt at skabe inkluderende muligheder, der giver en stemme til de borgere, der har oplevet og været vidne til flest miljøforandringer, og som har noget at skulle have sagt og gøre som borgere.

Det er vigtigt at tænke på den globale definition "Tænk globalt, handl lokalt", der øger borgernes bevidsthed om planetens og menneskets sundhed og aktive borgerdeltagelse i deres lokalsamfund og byer. Der er meget naturbeskyttelsesarbejde, der skal gøres, dvs. flere handlingsplaner og håndhævelse, der har til formål at holde økosystemerne urørte, og der er også et stort bevaringsarbejde, der skal gøres. Sidstnævnte begreb omfatter beskyttelse af naturværdier gennem interventioner, for eksempel ved at fremme økologisk restaurering eller genopretningsprocesser, eller ved at sigte mod at bruge ressourcer på en bæredygtig måde blandt andre tiltag rettet mod naturbeskyttelse.

03

Hvordan man diagnosticerer miljømæssige behov og prioriteter

Samfundet står i øjeblikket over for hidtil usete miljømæssige og sociale udfordringer, herunder klimaforandringer, tab af biodiversitet, øget forurening, skovrydning og forstyrrelse af mange økosystemtjenester, blandt mange andre. På grund af kompleksiteten og den gensidige afhængighed mellem forskellige miljømæssige, sociale og økonomiske systemer betragtes mange af nutidens udfordringer som "wicked problems". Da det ikke er resultatet af en enkelt årsag, findes der ikke en enkelt "mirakelløsning", hvilket lægger et presserende ansvar på alle aktører i et samfund for at engagere sig i processen med at afbøde klimakrisen. Det er afgørende, at der er et samarbejde mellem videnskabelig forskning, der styrkes gennem natur-, samfunds- og humanvidenskab, sammen med ingeniør- og teknologiinnovation, og den offentlige sektor, der opbygger et tillidsscenario for større deltagelse fra civilsamfundet.

Den måde, risikovurdering og risikostyring udføres på, er uundgåeligt afhængig af graden af social og kulturel accept, politisk følsomhed og den økonomiske situation i de europæiske lande og i resten af verden. Den måde, risikovurdering og risikostyring udføres på, er uundgåeligt afhængig af graden af social og kulturel accept, politisk følsomhed og den økonomiske situation i de europæiske lande og i resten af verden. The state of the environmental and/or ecological quality of a region can be gauged by researching the region's own indicators, which are publicly

Observationer af florastrukturer med et forstørrelsesglas i et beskyttet område i Portugal

available to all of society. For eksempel gør indikatorer for brande i landdistrikter det muligt at forstå, om dette er en faktor for miljøforstyrrelser i et bestemt geografisk område. Miljøindikatorerne er et værktøj til at guide og evaluere udviklingen i landenes bæredygtighedsparametre. På den måde søger den at forbedre forvaltningen af miljømæssige, økonomiske, sociale og institutionelle resultater. Den understøttes af målsætninger og mål i nationale og internationale politikker, planer og programmer. Disse indikatorer gør det muligt at karakterisere og få kendskab til det generelle panorama over områdets bevaringstilstand på lokal skala.

Derudover kan videnskabelige undersøgelser, der er offentliggjort i tidsskrifter eller bøger, konsulteres og bidrage til en bedre viden om den økologiske status i de forskellige regioner, såsom opgørelse og overvågningsundersøgelser af lokal biodiversitet, såsom fauna-, flora- og svampegrupper. Undersøgelser, der vurderer kvaliteten af vandområder i området eller af luften, er også vigtige kilder til nyttige og relevante oplysninger til vurdering af de miljømæssige udfordringer i en lokalitet, en region eller et land.

Inddragelsen af civilsamfundet er af stor værdi, da det giver udtryk for befolkningens syn på de miljømæssige vanskeligheder og problemer, der opleves på lokalt, regionalt eller nationalt plan. Borgernes informerede mening kan ikke kun bidrage til at supplere miljøundersøgelser, men den kan også være en nøglefaktor i beslutningsprocessen.

Jeg tror det er meget vigtigt at indgyde unge mennesker smag for bevarelse af naturen og til at huske min barndomstid, når Jeg så mine forældre tage sig af deres køkkenhave, hvorfra vi plejede at samle den mad, vi havde brug for til at brødføde alle derhjemme."

Guilhermina Oliveira, 68 år, Portugal, tidligere lærer

I stedet for at lokalsamfundene anfægter de beslutninger, der træffes af lokale eller nationale myndigheder i forbindelse med et identificeret og behørigt begrundet miljøproblem, kan befolkningen forstå behovet for indgriben og derfor bevidst og ansvarligt støtte miljøforvalt-

ningsprocesser.

At identificere miljøbehov kan også indebære at skabe et netværk af lokale partnere, som formidler og styrker mere aktive aktører i opgørelses-, overvågnings- og finansieringsfaserne for flere og bedre videnskabelige undersøgelser på lokalt niveau. At bede om teknisk samarbejde med offentlige enheder som universiteter, forskningscentre, skoler, regeringer og kommuner samt at regne med private enheder som universiteter og offentlige skoler, master- eller ph.d.-studerende m.fl. er en måde at fremme den diagnostiske undersøgelse på og fastlægge prioriteter for handling. Ligeledes bør den tredje sektor, såsom NGO'er og ENGO'er med fokus på miljømæssig bæredygtighed og naturbeskyttelse, mobiliseres for at få større indflydelse på den miljømæssige, økologiske og biologiske viden og anerkendelse af området. Generelt har enhederne i foreningssektoren allerede omfattende viden om de største miljøudfordringer og de identificerede prioriteter, da mange har specialiserede hold af økologer og biologer, der arbejder på lokalt niveau med enorm nærhed. I en anden fase vil det være mere sikkert at lave interventions- og miljøledelsesplaner rettet mod de problemer, der tidligere er identificeret. Derudover er der mulighed for at involvere offentlige og private enheder i at rejse midler til forskning for at få pålidelige diagnoser, for eksempel gennem crowdfunding-kampagner og, afhængigt af enheden, salg af merchandising. Tværkommunale partnerskaber kan også være et aktiv i form af teknisk og økonomisk støtte til udvikling af naturbevaringsplaner, miljøvurderinger eller til implementering af bæredygtige metoder.

Frivilligprogrammer kan og bør trække på teknisk støtte gennem hele projektet for at tilpasse arbejdet til skiftende behov, især gennem strategiske partnerskaber som dem, der er præsenteret ovenfor.

Lande som Danmark har forsøgt at vurdere og definere miljømæssige prioriteter og mål, især i Region Midtjylland, så i 2021 udviklede man Bæredygtighedsstrategi 2030 for Region Midtjylland. (Bæredygtighedsstrategi 2030 for Region Midtjylland). På samme måde har Island skabt institutionelle partnerskaber mellem Islands miljøagentur og andre institutioner som nationalparker, Islands naturforskningscentre, Islands naturhistoriske museum og andre med henblik på at vurdere status for Islands beskyttede områder. I 2021 offentliggjorde den franske regering miljøvurderingsmetoden for at skabe et sammenhængende og bæredygtigt projekt, der sigter mod miljømæssig udnyttelse og beskyttelse, oprettelse af strenge retningsslinjer for negative indvirkninger og styrkelse af positive indvirkninger på miljøet, og som forener de forskellige territoriale spørgsmål mellem de økonomiske, sociale og miljømæssige sektorer.

04

Hvilken slags miljøtiltag kan gøres af ældre mennesker? Hvad er der brug for?

Seniorers frivillige arbejde med naturbevarelse kan være spredt over en bred vifte af livsfærdigheder og sværhedsgrader og kan være lige så forskelligartet som frivilligt arbejde i andre aldersgrupper.

Så længe der foretages en detaljeret og grundig undersøgelse af de frivilliges profiler som unikke individer, og man ser bort fra stereotyper, er det muligt at målrette og skræddersy opgaverne, så de giver mulighed for at udnytte det maksimale potentiale, som den ældre kan tilbyde. Det drejer sig om de mere praktiske aspekter af fysisk og mental sundhed samt intellektuel kapacitet og den type tilfredsstillelse, som den enkelte frivillige kan føle. Det frivilligkoordinerende teams tildeling af de bedst egnede opgaver kan være en nøgelfaktor og kan føre til, at indsatsen udføres med større motivation og ekspertise.

"For mig er det vigtigt at **bidrage til klimaet. kæmpe med det, jeg selv kan gøre.** Det kræver ikke meget, og at ændre personlige indkøbsvaner i form af af både tekstiler og fødevarer er en lille pris at betale for at reducere mit klimaaftryk på planeten"

Ida Chalmer, 26 år, Danmark, udviklingsmedarbejder

"Jeg var involveret i frivilligt arbejde i en ung alder, fra ungdomsårene til den erhvervsaktive alder. Siden jeg gik på pension, er jeg igen begyndt at arbejde frivilligt, og det er min hensigt at fortsætte med det, fordi det at bruge min fritid på dem, der har brug for støtte, er en måde for mig at føle mig nyttig i samfundet igen."

Mariella, 63 år, Frankrig, tidligere revisor

Der er dog tiltag, som er fælles for flere frivillighedsprogrammer, og som passer perfekt til de opgaver, seniorer kan udføre i frivilligt miljøarbejde, og som har til formål at afbøde de største miljøtrusler, f.eks. stigningen i den globale gennemsnitstemperatur, stigningen i drivhusgasser i atmosfæren eller tabet af biodiversitet.

Derfor har vi opstillet en række tiltag, der opfylder behovet for at bekæmpe sådanne globale udfordringer, men med lokal handling:

Placering af en fuglerede i en ældres baghave i Lousada, Portugal

- Plantning af træer;
- Høst af frø;
- Såning af frø og vedligeholdelse af frøplantager;
- Opformering og vedligeholdelse af planteskoler for vandplanter;
- Opbygning og vedligeholdelse af fælleshaver;
- Fjerne ukrudt (større grad af fysisk besvær);
- Anlæg og vedligeholdelse af kunstige damme;
- Plukning af affald, f.eks. i kystområder, floder, skove, byområder og skoler,
- Havearbejde;
- Afholdelse af workshops og træning om traditionelle landbrugspraksis og -teknikker (f.eks. beskæring, podning osv.);
- Workshops og træning om hjem og traditionelle kompostering;
- Bygning af skjulesteder til faunaen (insekthoteller, fuglereder huse og flagermuseskjul, vinterhi og sand banker osv.);
- Gendannelse af gamle dele til nye artikler (f.eks. syning osv.);
- Måling af vandløbenes kvalitet;
- Overvågning af vandledningernes bevaringstilstand (f.eks. observere og registrere, om der er forurening fra faste stoffer. affald på bredden, udledninger i flodlejet osv.);
- Byg naturlige strukturer til en legende og pædagogisk formål (hække af dødt træ og amfiteatre osv.);
- Opbygning af støttestrukturer for landboturisme og/eller naturturisme (stier, udsigtspunkter, bænke osv.);
- Støtte til logistiske opgaver i forbindelse med frivillige aktioner (f.eks. måltider, materialer, rengøring osv.);
- Registrering og overvågning af biodiversitet - Citizen Science;
- At deltage i studiet af biodiversitet eller en art;

"Frivilligt arbejde er en måde af at være i livet, men hvad Jeg føler i dette tilfælde, at jeg kan bidrage til kvaliteten af miljøet. af miljøet og samfundet generelt."

Rui Cardoso, 67 år gammel, pensioneret økonomichef

Plantning af indfødte arter på tværs af generationer i Lousada, Portugal

Artificial pond built by young volunteers in a senior's backyard in Lousada, Portugal

Indsamling af agern af ældre mennesker for at opbygge en planteskole med indfødte arter i Lousada, Portugal.

Såning af agern i en miljøundervisningsaktivitet med seniorer i Lousada, Portugal

Træplanteskole bygget af ældre i Lousada, Portugal

05

Hvad er vigtigheden af programmer for frivilligt arbejde for den tredje tidsalder?

Der findes allerede en lang række undersøgelser og systematiske reviews, der understøtter fordelene ved frivilligt arbejde hos ældre borgere. Der er observeret positive virkninger i form af selvurderet forbedret sundhedstilstand, mindre funktionsbegrænsning, forbedret psykologisk velbefindende og en potentiel nedsat risiko for visse typer demens. Videnskaben viser også, at frivilligt arbejde er med til at forebygge specifikke sygdomme og sundhedsrelaterede hændelser, såsom forhøjet blodtryk og tilbøjelighed til at få knoglebrud. Gennem sådanne fordele for den fysiske og mentale sundhed ser det ud til, at deltagelse i frivillige programmer eller aktiviteter reducerer den samlede dødelighedsrisiko for ældre mennesker. Når vi fokuserer på frivilligt arbejde på miljøområdet, er der tegn på, at den værdi, det tilfører seniorer, overgår enhver anden form for frivillig aktivitet. Denne effekt kan forklares med en række forskellige faktorer. På den ene side fremmer frivilligt miljøarbejde direkte kontakt med naturen, hvilket afspejler en række fordele for den mentale sundhed, såsom en stigning i ældres kognitive funktioner, forbedrer det psykologiske og følelsesmæssige velbefindende og øger den fysiske aktivitet, f.eks. ved at fjerne invasive planter, rydde op i havaffald ved kysten og meget andet. En undersøgelse fra 2005 bekræftede, at folk, der delt-

ager i en eller anden form for frivilligt arbejde, har 1,8 større chance for at opfylde retningslinjerne fra Centers for Disease Control and Prevention for fysisk aktivitet sammenlignet med folk, der ikke arbejder frivilligt. Undersøgelsen var dog endnu mere overraskende, da den viste, at frivillige, der engagerer sig i miljøvenlige tiltag, har 2,6 gange større sandsynlighed for at opfylde retningslinjerne for fysisk aktivitet.

"Frivilligt arbejde har bragt en følelse af tilfredsstillelse og formål med mit liv. Det er utroligt at se den forskel, som en lille smule tid og indsats kan gøre i andres liv. Jeg ville ikke bytte mine oplevelser for noget.."

Stavros, 68 år gammel, Cypern, pensioneret farmaceut

Konstruktion af en træxylofon i en miljømæssig, ludopædagogisk aktivitet med seniorer

Der er videnskabeligt belæg for, at man i nogle årtier har fokuseret på at forstå, hvordan frivilligt miljøarbejde, især inden for økologisk genopretning, er til gavn for seniorer. Undersøgelser viser, at fordelene omfatter de ældres generelle tilfredshed med den socio-emotionelle sfære, nemlig tilfredsheden med at møde mennesker med samme interesser, få nye venner, føle sig som en del af et sammenhængende fællesskab, være uden for hverdagens rutinekontekst, være i et miljø, der vækker følelser af (gen)forbindelse til det omgivende miljø (naturen) og fascination. Dette scenarie har en indvirkning på den frivillige, som kan afspejle sig i en sindstilstand, der fremmer introspektiv refleksion. Fra et intellektuelt perspektiv er der effekter på niveauet for personlig udvikling og vækst gennem følelsen af præstation i lyset af den udfordring, der præsenteres, da nogle opgaver kræver ekspertise, men også giver ny læring, følelsen af tilfredshed med at bidrage med noget håndgribeligt, der hjælper med at

bevare naturen. Stadig med hensyn til trivsel vækker det at deltage aktivt i opgaver i naturen en følelse af modstandskraft og overvindelse, da frivilligt miljøarbejde kræver en til tider krævende fysisk præstation. Seniorer føler sig fysisk udfordret og motiveret til at udvikle deres fysiske præstationer, hvilket viser sig at være en faktor for fysisk tilfredshed.

Tilegnelsen af de forskellige fordele varierer fra person til person og er betinget af forskellige faktorer, såsom hyppigheden af deltagelse, opgavetyper og det tildelte ansvar, den større eller mindre følelse af tilhørsforhold og levering i forhold til den udfordring/opgave, der præsenteres, og afhænger i høj grad af den frivilliges engagement.

Der findes et begreb - generativitet - som udtrykker ældres intention om at involvere sig og bidrage til opbygningen af en arv, hvor de vil efterlade en bedre verden til de næste generationer.

Frivilligt miljøarbejde gør det lettere at realisere denne hensigt, da det gør det muligt at gennemføre positive handlinger til fordel for planetens livskvalitet og dermed menneskehedens fremtid, især for de kommende generationer. Ud over følelsen af, at de tilfører verden noget positivt, tilfører de sig selv næring på forskellige niveauer, og f.eks. er reduktionen af depressionssymptomer et resultat, der godt udtrykker styrken og værdien af frivilligt miljøarbejde for ældre i forskellige dimensioner, der går gennem kroppen, sindet og den følelsesmæssige del af ældre mennesker.

Ud over fordelene i forbindelse med socialisering, identitets- og fællesskabsfølelse og tilfredsstillelse som aktive borgere kan og bør seniorers frivillige indsats til fordel for naturbeskyttelse ses som en effektiv måde at fremme aktiv og sund aldring på.

Generationsplantage mellem bedstefar og barnebarn i Lousada, Portugal

The page features a light green background with decorative elements: a white cloud at the top center, a larger white cloud below it, a smaller white cloud at the bottom right, and a green plant with three leaves growing from a white mound at the bottom right. The main title is in large, bold, green font.

06 Trin-for-trin-guide til implementering af et senior frivillig program for naturbeskyttelse

På nuværende tidspunkt er der ikke mange oplysninger om effektive metoder til at fremme miljømæssig medborgerskab i ældresamfundet, selv om der er offentliggjort nogle casestudier i nogle lande.

I dette afsnit er der fokus på at give videnskabeligt og teknisk baseret information, som gør det muligt for enhver enhed/interessent at planlægge og gennemføre et frivilligt miljøprogram for seniorer baseret på "bedste praksis". Det

skal bemærkes, at denne proces, når den udtænkes og udvikles fra bunden, kan antage mange former, afhængigt af de mange faktorer i den lokale socio-miljømæssige, religiøse, økonomiske og politiske virkelighed. Der er dog nogle komponenter, som anses for at være afgørende for, om et frivilligt seniormiljøprogram bliver en succes og kan gentages, uanset hvilken enhed eller hvilket sted det gennemføres.

De væsentlige implementeringskomponenter er:

01. Identifikation og evaluering af behovet for intervention ud fra et miljømæssigt og socialt synspunkt

For at kunne skitsere et program for frivilligt arbejde med naturbeskyttelse er det først og fremmest vigtigt at foretage en undersøgelse af områdets bevaringsstatus og de miljømæssige/økologiske udfordringer, det står over for. Denne vurdering kan ske gennem et partnerskab eller samarbejde mellem initiativtagerorganisationen (NGO, daginstitution osv.) og f.eks. kommunen eller et universitet. Da frivilligt arbejde er baseret på socialt engagement i seniorsamfundet, vil det samtidig være relevant at vurdere de demografiske indikatorer i en given lokalitet eller geografisk region. En dybere viden om den miljømæssige og sociale kontekst (seniorprøve), der findes i området, vil således gøre det muligt at udforme en implementeringsstrategi, der er betydeligt mere tilpasset til konteksten;

Fuglekiggeri på tværs af generationer i Lousada, Portugal

02. Partnerskaber og/eller detaljeret høring af interessenter (enheder og enkeltpersoner)

Når det drejer sig om en social eller miljømæssig enhed, kræver gennemførelsen af et frivilligt seniorprogram på miljøområdet, at der oprettes partnerskaber mellem den enhed, der arbejder med målgruppen, og organisationer, der arbejder med naturbeskyttelse. Ved at lave dette match af gensidig interesse giver miljøorganisationen viden og færdigheder om,

hvordan man udvikler og implementerer et uddannelses- og frivillighedsprogram baseret på samfundsinddragelse, mens den sociale organisation giver adgang til seniorinddragelse samt giver vigtig information om hver persons særlige behov og interesser. I disse tilfælde, dvs. når programmet har til formål at inkludere en begrænset gruppe af modtagere af en social enhed i et frivilligt miljøprogram, er stikprøven mindre og processen lettere.

Men når det drejer sig om en bredere social enhed (f.eks. en NGO, der støtter mindretal) eller en offentlig enhed, f.eks. et byråd, er der et stort vindue af muligheder, som kan udgøre et enormt potentiale for intervention, men også en stor udfordring.

For at øge programmets chancer for succes skal ledelses- og koordinationsteamet definere, hvilke interessenter det kan eller ønsker at inkludere i programmet. Det skyldes, at der i ethvert samfund er en meget bred vifte af grupper, der udgør seniorsamfundet, alt efter den enkeltes sundhedsmæssige, sociale og økonomiske tilstand. Det er vigtigt at tænke over, hvor man skal starte, for hvis man ønsker at inkludere alle grupper med meget specifikke behov og evner, kan det skabe flere forhindringer i de indledende faser af idéudvikling og implementering. Derfor vil et af de første skridt i planlægningen af programmet for frivilligt miljøarbejde for

seniorer være at vurdere de potentielle interessenter og direkte modtagere, dvs. projektlederen skal identificere formelle organisationer og/eller grupper samt møde individuelle personer, som de har interesse i at arbejde med, afhængigt af hvilken målgruppe projektet skal nå (f.eks. seniorer, der er integreret i grupper, eller seniorer med høj risiko for isolation, såsom dem, der bor alene, og en del af initiativer, der fremmes af kommunen eller organisationer). På den måde begynder processen med at skabe de interventionsgrupper, der skal inviteres til at deltage i frivillighedsprogrammet. Det skal bemærkes, at det i denne fase er vigtigt at styre forventningerne omhyggeligt og bevidst, da identifikation af de

involverede parter på den ene side ikke betyder nogen garanti for deres interesse i at deltage i det frivillige program, og på den anden side, at den juridiske og logistiske struktur/betingelserne er til stede, så de kan deltage på en effektiv måde.

03. Første kontakt med interessenter

Efter en klar og objektiv identifikation af mulige interessenter kan arrangøren først kontakte de formelle enheder. Præsentationen af partnerskabsidéen og forslaget kan ske

direkte til interessenterne gennem en formel invitation via e-mail, og når det er muligt, er det en fordel at komme i tættere kontakt med medlemmerne af enhedens ledelse. Offentlige, private og offentlig-private sociale solidaritetsinstitutioner, dagcentre, plejehjem, senioruniversiteter, almennyttige foreninger. I forbindelse med partnerskaber mellem sociale organisationer og miljøorganisationer er det vigtigt, at projektledelsen gennem koordinationsgrupperne sørger for en detaljeret præsentation af målene for volontørprogrammet, så der er en gennemsigtig og flydende kommunikation om de enkelte enheders motiver. Når partnerskaber opstår i et bredere netværk af partnere, som det er tilfældet med partnerskaber mellem et byråd og organisationer, der arbejder til gavn for samfundet og/eller naturbevarelse, bør kontakten med enhederne tage højde for ligestillingsfaktoren med hensyn til de forskellige organisationers arbejde på området uden at løbe risikoen (om end utilsigtet) for at manifestere følelsen af social adskillelse.

04. Analyse af finansielle investeringer

Dette punkt henviser til omkostningsstyring på kort og mellemlang sigt. De direkte omkostninger ved frivilligprogrammer kan være relativt lave, men der bør foretages en analyse af de anslåede omkostninger i de forskellige faser af programmet. Det er vigtigt at forstå, om der er menneskelige ressourcer til rådighed til at gennemføre programmet, og hvilke omkostninger der er forbundet med at ansætte medarbejdere, hvis det er nødvendigt. Nogle gange er der ældre frivillige, som er interesserede i at arbejde frivilligt med den logistiske støtte til frivillige miljøaktiviteter, hvilket kan være en værdifuld ressource i forbindelse med gennemførelsen af aktioner og programmets økonomiske bæredygtighed. Ofte stilles der gratis lokaler til rådighed for møder og lejlighedsvis arrangementer. Det, der øger omkostningerne, er som regel de frivilliges rejseudgifter. Dette er en meget relevant faktor, da mange seniorer ikke har mulighed for at rejse på egen hånd, hvilket ville være en prioriteret udelukkelsesfaktor, ud over det faktum, at offentlig transport fremmer den sociale samhørighed i gruppen.

05. Bureaucrati og intern organisation

Den bureaukratiske del og den logistiske organisering, når man implementerer og overvåger et frivilligt seniormiljøprogram, viser sig at være en vigtig søjle for dets succes. Der er flere registreringsdokumenter og databaser, der skal oprettes af koordinationssteamet, dokumenter, der bruges på tværs af alle frivilligprogrammer. En handlingsplan, tidsplan, kalender, registreringsformularer for frivillige, overvågnings- og evalueringsmålninger m.m. giver ikke kun mulighed for bedre planlægning og organisering forud for udførelsen, men gør det også lettere at overvåge og forbedre resultaterne.

Udarbejdelsen af en handlingsplan for frivillighedsprogrammet er et internt organisationsværktøj, der bruger en detaljeret metode til at definere mål og målsætninger, de initiativer, der skal udvikles, og udpege de ansvarlige for de forskellige opgaver, hvilket gør det muligt at overvåge programmets fremskridt nøje, så de bedste resultater opnås. Igen kan et Excel-dokument være det værktøj, der bruges til at skabe både handlingsplanen og tidslinjen. Sidstnævnte har den fordel, at den organiserer de handlinger, der skal udføres, de nødvendige ressourcer og de deadlines, der skal overholdes, i et enkelt visuelt diagram, f.eks. et Gantt-diagram. Kalenderen er en simpel database, der fremstår som et mere detaljeret supplement til tidsplanen, så denne database kan registrere daglige, ugentlige og månedlige handlinger, der skal udføres i løbet af året. De felter, der skal udfyldes i denne kalender, kan være: ugedag, dato, start- og sluttidspunkt, monitor, sted, deltagende enhed, ansvarlig person, aktionens og/eller workshopens navn, deltagernes alder, session, skolens navn og gruppering, antal klasser (i tilfælde af aktioner på tværs af generationer og mulighed for at inddrage elever), antal elever, fagområder, antal seniorer, aktivitetsnummer, e-mailadresse, telefonkontakt, observationer, fotodækning, køretøjer til monitorer, behov for transport af deltagere.

Registrering af frivillige skal ske ved at udfylde en bulletin eller en registreringsformular, som kan fås online eller på papir, og som efterfølgende returneres til den frivillige arrangør. Da målgruppen i dette tilfælde er seniorer, og afhængigt af de frivilliges digitale færdigheder, kan det at give mulighed for at registrere sig digitalt eller på papir være en måde at gøre processen mere inkluderende på. Når disse dokumenter er færdige, samler koordinationssteamet oplysningerne i en database (et Excel-dokument er altid et brugervenligt værktøj, der opfylder formålet), som vil være tilgængelig for konsultation, når det er nødvendigt. Generally speaking, the bulletin or registration form should contain the following topics: 1. Identifikation; 2. Beskæftigelse; 3. Erfaring med frivillige aktiviteter; 4. Sprog (kun i tilfælde af et internationalt volontørprogram); 5. Særlig pleje; 6. Motivation for deltagelse; 6. Tilgængelighed; 7. Underskrift og dato. Koordinationssteamet skal administrere databasen med disse oplysninger og opdatere dataene i overensstemmelse med de frivilliges til- og afgang samt udarbejde daglige, ugentlige og månedlige arbejdsplaner.

Udviklingen af overvågnings- og evalueringsmålninger kan være mere eller mindre robust eller måske slet ikke eksistere. Det hele afhænger af, om der er menneskelige ressourcer og tid til rådighed, og hvilke prioriteter den enhed, der fremmer frivilligt arbejde, har. Overvågning og evaluering kan være fremragende indikatorer for kvaliteten af indsatsen og den effekt, der skabes i løbet af programmet, både for de frivillige på det sociale, følelsesmæssige og intellektuelle

plan, blandt andre områder, der kan evalueres, og på stedet i form af økologiske forbedringer.

06. Menneskelige ressourcer og faciliteter

Det er vigtigt at forstå, om der er menneskelige ressourcer til rådighed til at gennemføre programmet, og hvilke omkostninger der er forbundet med at ansætte medarbejdere, hvis det er nødvendigt. Nogle gange er der ældre frivillige, som er interesserede i at arbejde frivilligt med logistisk støtte til frivillige miljøaktiviteter, hvilket kan være en værdifuld ressource i gennemførelsen af mange tiltag og i programmets økonomiske bæredygtighed. Ofte stilles der gratis faciliteter til rådighed for møder og lejlighedsvisse arrangementer. Det, der øger omkostningerne, er som regel de frivilliges rejseudgifter. Dette er en meget relevant faktor, da mange seniorer ikke har mulighed for at rejse på egen hånd, hvilket ville være en prioriteret udelukkelsesfaktor, ud over det faktum, at offentlig transport fremmer den sociale samhørighed i gruppen.

07. Forskning og udvikling

Et program for frivilligt miljøarbejde kræver en del research om de aktioner, der skal udføres, afhængigt af gruppen af frivillige, de enkelte steders og/eller regioners behov og karakteristika, vejrforhold og andre aspekter. I den forbindelse er det vigtigt, at koordinationsteamet undersøger, forstår og analyserer, hvad der gøres med hensyn til frivilligt seniormiljøarbejde, og at det desuden får mulighed for at arbejde med kreativitet og alternative handlingsplaner, så programmet får en differentierende faktor. Den tid, der bruges på denne forskningskomponent og på at stimulere den kreative proces, gør det muligt at udvikle et mere attraktivt og tiltrækkende program, der øger de frivillige seniorers interesse og motivation. Som eksempel kan nævnes, at kombinationen af frivillige miljøaktioner og sociokulturelle øjeblikke og oplevelser altid er en meget berigende faktor. Denne type model kræver et vist engagement fra den promoverende enhed, hvilket kan indebære en forskningsindsats og forslag til partnerskaber og samarbejder, og det kan også kræve en vis økonomisk indsats, afhængigt af typen af supplerende aktiviteter.

En samling af god praksis fra Danmark, Cypern, Schweiz, Italien, Island og Portugal - landene i Grey4Green-konsortiet - blev udviklet i et forsøg på at inspirere andre organisationer og frivillige i Europa til projekter, som de gerne vil i gang med. Du kan læse den her.

08. Forsikring

Med hensyn til ulykkesforsikring er der mindst to mulige situationer her. Sociale enheder har en årlig forsikring af deres modtagere, så frivillige miljøaktiviteter er beskyttet af institutionens forsikring og ikke medfører yderligere omkostninger.

Men hvis de frivillige rekrutteres på en uafhængig måde, det vil sige, hvis frivilligprogrammet forudsætter seniordeltagelse fra samfundet generelt og åbner ledige stillinger til registrering, er der ingen forudbestemt forsikring. Og i sidstnævnte tilfælde bør den eller de enheder, der promoverer det frivillige arbejde, garantere, at de frivillige er dækket af en ulykkesforsikring.

09. Mad

Det er også vigtigt at estimere udgifterne til mad, da den har en social funktion. I begyndelsen eller slutningen af et frivilligt arbejde (afhængigt af programmets dagsorden) øger serveringen af en god snack værdien af programmet, fordi de frivillige føler sig værdsat og anerkendt for det arbejde, de har udført, og det skaber også et øjeblik med hvile, genopbygning af energi, refleksion, deling og hygge blandt de frivillige. Uafhængigt af den kulturelle og sociale virkelighed er dette en faktor, der generelt øger ældres motivation på en tværgående måde i ethvert samfund. Vand eller en varm drik, afhængigt af region eller land, er noget, der altid bør være til stede under alle frivillige handlinger.

10. Formidling og kommunikation

Planeten og miljømæssig bæredygtighed bliver mere og mere moderne i hele verden. Med dette forstås, at formidling og kommunikation af miljøprogrammer i sig selv demonstrerer værdien af den indsats, som samfundet og foreningssektoren gør for at bidrage til beskyttelsen af naturværdier. Derudover er det muligt at nå ud til flere potentielle frivillige, medarbejdere, partnere og andre interessenter ved at gøre opmærksom på det frivillige seniormiljøprogram.

Formidling adskiller sig fra kommunikation, men begge er meget vigtige strategier, der skal tages i betragtning i ethvert frivilligt miljøprogram. Formidlingen er envejs og indebærer, at man sender information gennem publikationer, sociale medier, præsentationer, en projekthjemmeside og meget andet. Kommunikationen er tovejs og involverer kanaler som workshops, rundbordssamtaler eller events.

11. Materialer og udstyr til arbejdet i marken

Implementeringsomkostningerne omfatter også indkøb af nogle individuelle beskyttelses- og hygiejnematerialer, f.eks. en førstehjælpskasse, solcreme, lommetørklæder eller toiletpapir, arbejdshandsker (vælgså vidt muligt genanvendelige handsker, men hvis det ikke er muligt, skal der stilles engangshandsker til rådighed). Derudover er det nødvendigt at have materialer og værktøj til rådighed til feltarbejdet. Der findes butikker, hvor man kan leje disse materialer, men hvis det er et løbende program, vil det være mere rentabelt at købe værktøjerne. Det er vigtigt at opstille en liste over materialer af første og anden nødvendighed, afhængigt af den type

frivillige aktioner, der skal gennemføres (f.eks. hakker og spader, hvis målet er at plante træer og fjerne invasive arter; udtrækkelige pincetter, passende beholdere og bærbare vægte til indsamling og vejning af almindeligt affald og cigaretskodder; m.m.). Det anbefales at købe tykke stofhandsker for at give bedre beskyttelse i job, hvor der er større risiko for ulykker (afbarkning eller optrækning af invasive planter), som ganske vist er dyrere end engangshandsker, men som giver bedre beskyttelse og er mere miljømæssigt og økonomisk bæredygtige på lang sigt. Vask af materialer og handsker er en omkostning, der kan reduceres, hvis koordineringsteamet kan udføre denne opgave. Hvis det er tidskrævende, og der er økonomisk mulighed for det, kan handskerne vaskes i vaskeriet. I omkostningsanalysen kan netværket af lokale partnere være et aktiv, ikke kun med hensyn til institutionelle partnerskaber mellem sociale, miljømæssige og kommunale organisationer, men også med hensyn til at skabe finansiering og sponsorering fra erhvervssektoren.

12. Fundraising og tilskud

I betragtning af alle disse mulige omkostninger i forbindelse med seniorfrivilligprogrammet er det meget relevant, at den promoverende organisation overvejer, om der findes offentlige og private fonde, som kan støtte projekter, der arbejder med miljømæssig og social indvirkning, så koordineringsteamet kan ansøge. Afhængigt af landet er der flere finansieringsmuligheder, f.eks. nationale, regionale og internationale eller europæiske, der fremmes af EU-Kommissionen for at fremme innovationsprojekter. Hvad angår den europæiske finansiering, er der finansierede programmer og åbne indkaldelser med fokus på forskelligt feltarbejde, som f.eks. samhørighedsfinansiering og finansiering af klimatiltag. Tilskud og private finansieringsmuligheder stilles til rådighed gennem tilskud til traditionelle, integrerede og forberedende projekter samt til nonprofitorganisationers aktiviteter. Ud over de internationale midler har crowdfunding været en vigtig måde at få økonomisk støtte til at implementere og drive nye programmer og projekter. Generelt er crowdfunding en praksis, hvor man finansierer et projekt eller en virksomhed ved at indsamle penge fra en lang række mennesker, der har den frivillige vilje til at bidrage med et relativt lille beløb, men nogle gange også med store beløb, typisk via onlinefinansiering. Alle de ovenstående trin repræsenterer nogle vigtige overvejelser for at starte et frivilligt seniorprojekt med fokus på naturbeskyttelse, og derfor er der flere bureaukratiske aspekter i forbindelse med udøvende og administrativt arbejde, som er lige så vigtige at dække. Denne håndbog er udarbejdet på baggrund af en executive-pakke, som er et af de intellektuelle resultater af Grey4Green Erasmus+-projektet, der skal give klar og nyttig information til organisationer, der er interesserede i at skabe et projekt dedikeret til frivilligt seniorarbejde for naturbeskyttelse.

Anbefalinger til overvejelse under idéudviklingen, planlægningen og afviklingen af det frivillige seniormiljøarbejde:

01. At forstå niveauet af generel viden om miljø og naturbeskyttelse hos seniorer med potentiale eller motivation til at blive frivillige, samt at udforske og registrere livsforløbet med hensyn til f.eks. empirisk viden om natur og lokale traditioner, kunst og håndværk, livsfærdigheder og livsbeskæftigelse og hobbyer, og også at måle mening, opfattelse og adfærd over for miljøet er arbejde, der kan tilføre værdi til frivillighedsprogrammet, selvom det kan være lidt udtømmende. Alt dette kan gøres ved hjælp af spørgeskemaer, der anvendes personligt eller digitalt, og der kan stilles åbne og lukkede spørgsmål ved hjælp af en spørgeskemaskala, såsom Likert-skalaen. Det er også meget vigtigt at bruge et enkelt og direkte sprog. Uformelle interviews og rundborde dynamik er også gyldige og effektive tilgange til at fremme et miljø, hvor man deler viden om den enkelte seniors rejse og vision. Denne information kunne derfor indgå i seniorinformationsporteføljen.

02. At tilvejebringe en teknisk, teoretisk vidensbase om miljø og bæredygtighed for at tilskynde til inddragelse af ældre mennesker er en yderst relevant handling, ikke kun i programmets indledende fase, men gennem hele det frivillige arbejde. Formålet er på den ene side at fremme overførsel eller uddybning af viden om arbejdsområdet og på den anden side at afklare eventuelle misforståelser om ældres evne til at bidrage. Det skyldes, at nogle seniorer mener, at de ikke har tilstrækkelig viden og specialiseret ekspertise til at udføre visse opgaver. Ved at skabe regelmæssige og interaktive sessioner med videnskabelige færdigheder, miljøuddannelse og borgervidenskabelige initiativer, der er skræddersyet til målgruppen, er det muligt at give de frivilliges selvtilid et løft og samtidig bidrage til SDG 4 (Sustainable Development Goals). Inden for rammerne af Grey4Green-projektet blev der ud over denne håndbog, der præsenterer de trinvis retningslinjer for implementeringen af programmer for frivilligt miljøarbejde for seniorer, også udarbejdet en anden håndbog, der er specielt rettet mod seniorer, som er interesserede i at deltage i et program af denne art. Det omfatter flere kapitler om frivilligt arbejde, men også om miljøet og seniorers potentielle bidrag til naturbevarelse.

03. At stille et uddannelsesstilbud til rådighed for ældre borgere, så de føler sig bemyndiget og i stand til virkelig at udøve medborgerskab og forstå deres værdi i rollen som aktiv borger, både inden for og uden for frivillighedsprogrammet. Den læring, der opnås i træningsprocessen, udvikler seniorernes lederskapskapacitet til klimaindsats, men den har også den funktion, at den fremmer en kritisk sans over for deres egne handlinger og de handlinger, der genereres af øget social bevidsthed og mobilisering. Endelig åbner uddannelsen op for en række muligheder, hvor seniorer kan integrere sig i henhold til deres interesse- og ekspertiseområder. Uddannelsesmodellen skal tilpasses virkeligheden i det enkelte land, den lokale kontekst, typen af publikum og de økonomiske midler, der er til rådighed. Grey4Green-projektet omfattede to kurser med titlen "Active Aging and Nature Conservation" på Cypern og i Frankrig, hvor seniorer fra projektets konsortielande havde mulighed for at deltage og udvide deres viden omkring tre hovedtemaer: aktiv og sund aldring, frivilligt miljøarbejde og naturbeskyttelse.

04. Tilpas aktiviteterne og opgaverne under hensyntagen til gruppens evner og begrænsninger, samtidig med at der tages særligt hensyn til hver enkelt person, så ingen føler sig udelukket eller begrænset af et logistisk eller organisatorisk problem. Et vigtigt skridt efter at have defineret behov og prioriteter for den frivillige indsats er at organisere frivillige aktiviteter, der giver mulighed for forskellige opgaver med forskellige sværhedsgrader. På den måde kan seniorer vælge og drage fordel af at udvikle aktiviteter eller opgaver, der matcher deres interesser og evner.

05. Planlægningen af frivillige aktioner bør have tilgængeligheden til stedet som et primært kriterium, både hvad angår den transport, der skal bringe folk til stedet, men også adgangen til fods fra det sted, hvor seniorerne bliver sat af af transporten, og det nøjagtige sted, hvor aktionen vil blive udviklet. Afhængigt af gruppens profil er det også vigtigt at sikre faciliteter som f.eks. toiletter.

06. Sørg for, at ældre frivillige får detaljerede og afklarende oplysninger om arbejdsplanen og logistiske spørgsmål: adgang, transport, faciliteter (om der er et badeværelse eller ej), måltider, snacks, tidsplaner, tøj og sko, der er mere passende til den aktivitet, der skal udføres, og præsenter klart målene for aktiviteten og en mulig plan b i tilfælde af uforudsete begrænsninger.

07. Inkluder alternativer i tilfælde af handlinger, der kræver obligatorisk brug af internet eller elektronisk udstyr. Der er mange miljøprogrammer, der lægger vægt på at fremme borgervidenskabelige aktioner (f.eks. ved at bruge internationale platforme til registrering af biodiversitet som BioDiversity4all, men også initiativer som BioBlitz-"lyn"-opgørelsen af al biodiversitet, der er fundet i bestemte timer eller dage), og som mangler internettet som et centralt element i engagementet. Det kan være vigtigt at lytte til forholdene på stedet, men også at vurdere, om målene for indsatsen passer til de ældres færdigheder og interesser. Nogle gange kan det være en fordel at bede om eller udlevere fysiske materialer til registrering af biodiversitet, f.eks. en notesbog og en blyant, og det kan være nok kun at bruge mobiltelefonens kamera eller et kamera til at opfylde formålet med en aktivitet af denne art, naturligvis afhængigt af den grad af videnskabelig og/eller teknisk stringens, som monitoren ønsker. Aktiviteter, der er strategisk designet til at blive udført uden brug af disse typer af teknologisk udstyr, kan i mange situationer være en faktor for større deltagelse af ældre mennesker, da de måske ikke har let ved at få adgang til eller bruge disse teknologiske og digitale enheder og platforme.

08. Fremme broer mellem organisationer, der er knyttet til naturbeskyttelse, og foreninger, der støttes af seniorsamfundet. Der er mange foreninger eller ikke-formelle grupper af seniorer i forskellige lande, som finder sammen og forsøger at drage fordel af at deltage i disse rum, f.eks. gennem socialisering, samtidig med at de skaber fordele for de samfund, hvor de bor, f.eks. ved at bekæmpe social isolation, fremme værdighed, livskvalitet og ældres individuelle færdigheder. Sådanne steder, hvor ældre mødes, giver ofte meningsfulde aktiviteter, social kontakt og mulighed for at deltage i fællesskabet. Da mange af disse foreninger har dybe og etablerede rødder i lokalsamfundet, kan det være en merværdi at skabe samarbejder, der har til formål at involvere ældre i frivilligt miljøarbejde.

09. Kombination af generationer som en værdifuld ressource for ældres frivillige engagement i naturbeskyttelse. At fremme frivilligt arbejde på tværs af generationer inden for miljøområdet er ekstremt lovende og har mange fordele. Møder mellem generationer i naturen og til gavn for naturen styrker i høj grad ældres følelse af "arvemotivation" og "generativitet". Derudover åbner det op for at dele viden, ekspertise, erfaring, opfattelser af naturen og de mange landskabsformer, der er opstået gennem mange årtier. Derfor er det muligt at fremme samtaler og diskussioner om de forskellige generationers visioner i

lyset af det nuværende klimascenarie og den presserende nødvendighed af at gribe ind. Affektive og følelsesmæssige bånd, samarbejde og gensidig hjælp, tolerance, empati og mange andre socio-emotionelle færdigheder udvikles sideløbende i frivilligt arbejde på tværs af generationer.

"Frivilligt arbejde for miljøet giver ikke kun en mulighed for personlig tilfredsstillelse, der kommer fra frivilligt arbejde, men også fremme af sundheden miljøet og dermed vores egen fysiske og mentale sundhed. I mine øjne giver det også mulighed for en ny forbindelse og nærhed til naturen, noget der mangler nu om dage, og det er altid en berigende og interessant oplevelse."

Victoria Garbayo, 21 år, Portugal, master student

10. At udvikle payback-strategier for frivillige seniorer er et værdifuldt skridt, da den organisation, der fremmer frivilligt arbejde, viser anerkendelse, påskønnelse og værdi af seniorers bidrag til at beskytte naturen. Udbyttet er ikke en økonomisk belønning, men snarere at give øjeblikke, oplevelser og budskaber, der gør det frivillige arbejde mere givende. Det kan f.eks. være et musikalsk øjeblik, en udflugt, en billet til en skoleforestilling, et besøg eller en aktivitet med børn eller unge, et postkort, der takker organisationen og det team, der arbejder tæt sammen med seniorerne, eller endda et fotografi af en af de mest betydningsfulde frivillige handlinger. Alle disse tilbagebetalinger giver anledning til glædelige øjeblikke i fællesskabet, hvor man værdsætter det udførte frivillige arbejde og fremmer følelsen af motivation på tværs af generationerne til fordel for miljøet.

11. Promovere og formidle projektet på projektets hjemmeside, sociale medier eller gennem pressemeddelelser. Håndter også al kommunikation på et datagrundlag, f.eks. i et Excel-dokument). Udvikling af en effektiv kommunikations- og formidlingsstrategi giver mulighed for at øge rækkevidden af frivilligprojekter og -programmer, hvilket igen skaber større anerkendelse og synlighed. Etablering af samarbejde og partnerskaber, som nogle gange bliver afgørende for projektets udvikling og bæredygtighed, opstår ofte på grund af evnen til at kommunikere åbent og regelmæssigt. Når der samtidig dukker nyheder op i medierne eller i pressen om aktioner, hvor seniorer var de aktive aktører, opstår der en stor følelse af stolthed og selvværd, som fremmer sund aldring, fordi seniorer føler sig nyttige og offentligt anerkendte.

Miljøundervisningsaktivitet om kæmpestore indfødte træer i Lousada, Portugal

07

Få mest muligt ud af de frivillige seniorers udbytte (oplevelser, deling, motivation, glæde, tilfredsstillelse, medborgerskab osv.)

Frivilligt arbejde giver seniorer mulighed for at tilføje utallige læringserfaringer til deres liv, ikke kun på det teknisk-videnskabelige område, men også på det kulturelle, sociale, følelsesmæssige og menneskelige område. Når en frivillig flytter til et andet sted, en anden region eller et andet land for at udføre frivilligt arbejde, sætter han eller hun som regel pris på at vide mere om den nye virkeligheds rigdom og autenticitet. Naturligvis vil lejlighedsvis eller regelmæssig deltagelse give forskellige oplevelser, måske kan dagligt eller ugentligt frivilligt arbejde give en mere fordybende oplevelse, nemlig med lokalsamfundet, men også med den organisation, der fremmer frivilligt arbejde, det respektive team, som du samarbejder med, samt med observation af langsigtede resultater.

“Frivilligt arbejde i beskyttede områder i Island er meget vigtigt, da det supplerer de lokale

rangers og lederes arbejde med projekter, som ofte ikke ville være mulige uden de frivilliges hjælp.”

Roger, 78 år, Island, tidligere skolelærer

Kontakten med lokalbefolkningen kan fremmes af organisationen selv gennem lejlighedsvis frivillighedsaktioner, der er åbne for lokalsamfundet, og hvor der f.eks. udvikles isbryderdynamik, gruppearbejdsdynamik og udveksling af oplysninger om området og den lokale indvirkning på det frivillige miljøarbejde. De hyggelige og underholdende øjeblikke kan også planlægges, så de omfatter lokalsamfundet, skoler, universiteter, etnografiske grupper eller andre. Inddragelsen af lokalsamfundet giver dem mulighed for at blive informeret om de motiver, der fører

frivillige til deres land, og dermed være mere åbne over for et eventuelt samarbejde om miljøarbejde. Ud over tilfredsstillelsen ved at udføre frivilligt arbejde og dele erfaringer med ligesindede kan de frivilliges indbyrdes erfaringer også beriges ved at fremme mellemmenneskelige relationer, hvor der kan opbygges følelser af samarbejde, holdånd, forståelse, tolerance, ydmyghed, vilje til at lære af andre, tilpasningsevne og endda mulige venskabsbånd. En sådan kontakt mellem frivillige kan fremmes af organisationer, der fremmer frivilligt arbejde, og er en nøgelfaktor for, at de frivillige ser oplevelsen som en ægte personlig tilfredsstillelse. Organisationen kan på den anden side også opmuntre den frivillige til at tage initiativ til at forsøge at integrere sig selv som en del af regionens kulturelle og sociale liv ved at give den frivillige tips om steder og begivenheder inden for kultur, historie, fritid, sjov og natur (nationalparker, naturparker, byparker, beskyttede områder m.m.), som måske endda kan tjene som inspiration til det økologiske genopretningsarbejde, der udføres af ældre frivillige.

Afløb majs for at holde liv i den gamle landbrugstradition i en aktivitet på tværs af generationer i Lousada, Portugal

Teamet til fremme af frivilligt arbejde har en meget vigtig rolle i forhold til aktivt at lytte til de frivilliges feedback. I den daglige ledelse, som koordinations- og/eller feltteamet skal udføre, kan det at vide, hvordan man giver de frivillige plads til at dele, hvad de føler, hvad de tænker, hvad der får dem til at tvivle, eller hvad der gør dem stærkere og mere motiverede, nogle gange gøre hele forskellen i den mening, som den frivillige tillægger oplevelsen, og i de resultater, der opnås med indsatsen. Som med alt andet skal teamet være følsomt over for, hvad det modtager fra disse aktier, men det skal også styres omhyggeligt og filtrere det, der er værd at genoverveje, justere og/eller forbedre, mellem teamet og det arbejde, som organisationen udvikler, og mellem det, der kun er i den frivilliges personlige felt, og som organisationen kun kan ændre lidt på. Frivilligt arbejde skaber nogle gange et billede af faser med enorm motivation og et fald i den samme motivation på grund af mange faktorer, og når det gælder seniorer, kan fysiske eller mentale/følelsesmæssige

sundhedsudfordringer være roden til disse motivationssvingninger. I den forstand skal koordinations- og/eller feltteamet hilse de frivilliges feedback velkommen, men undgå at lade grundlaget for programstrukturen blive draget i tvivl eller svækket. Effektiv kommunikation er en søjle, der spiller en stor rolle i hele håndteringen af de frivilliges forventninger og resultater. På samme måde kan det frivillige advocacy-team holde et vågent øje med den frivillige og være åbne over for at dele teamets feedback til den ældre frivillige om hans arbejde, tilpasning osv. God ledelse indebærer en masse respekt, anerkendelse og taknemmelighed fra teamet for seniorernes indsats og engagement i det frivillige arbejde, og dette aspekt kan øge de frivilliges engagement og motivation, styrke organisationens succes og skabe en strategi, der er baseret på menneskelige og sociale værdier. Derfor er værdsættelse og anerkendelse af frivillige vigtige ingredienser i opskriften på at gennemføre et frivilligprogram med fokus på miljømæssige motiver, men uden at mindske de sociale og menneskelige motiver.

Når frivilligprogrammer kræver indkvartering, er det vigtigt, at organisationen forstår de ældres behov og forsøger at tilpasse de tilgængelige ressourcer til prioriteterne så godt som muligt. Mad og søvn er faktorer, der i høj grad kan fremme oplevelsen, eller som tværtimod, når forholdene er begrænsede eller utilstrækkelige, kan skabe ubehag eller utilfredshed hos de frivillige. Og når det drejer sig om et publikum, der generelt søger tryghed ved at følge deres rutiner, er det vigtigt at sikre, at seniorernes behov bliver opfyldt.

De nævnte emner er blot nogle indikatorer, som organisationer kan anvende eller overveje for at give mere meningsfulde oplevelser med frivilligt arbejde, og som i det ideelle scenarie forårsager en form for forandring hos seniorer, dvs. tilføjer viden og læring, som ledsager dem i hverdagen.

Aktiviteter på tværs af generationer om naturbeskyttelse gennem en social tilgang i Lousada, Portugal

The header features a light green background with white clouds and a small green plant with two leaves growing from a white mound on the right side. The number '08' is in a large, bold, dark grey font. The title 'Hvad gør man hvis...' is in a large, bold, green font.

08

Hvad gør man hvis...

Der er flere scenarier, der kan opstå i løbet af et frivilligt seniorprogram og specifikt i en frivillig aktivitet eller indsats.

Hvis seniorerne har svært ved at klare opgaverne - hvilke tekniske, sociale og følelsesmæssige tips/strategier kan seniorerne få for at være mere forberedte og selvsikre? Hvordan kan seniorerne som frivillige bidrage til gruppens sammenhold og motivation? Ældre, der har svært ved at udføre opgaver under frivilligt arbejde, kan have gavn af teknisk træning, social støtte og følelsesmæssig tryghed. Seniorer kan bidrage til gruppesammenhold og motivation

ved at dele deres erfaringer, give vejledning og støtte, gå foran med et godt eksempel og skabe en følelse af fællesskab i gruppen.

Hvis de frivillige støder på problemer under programmet, kan de altid få hjælp af teamlederen eller koordinatoren for programmet. De holder altid de oplysninger, som de frivillige giver, fortrolige. Frivillige vil være omgivet af mennesker med samme tankegang og vilje til at hjælpe dig med at føle dig inkluderet i projektet.

09

En frivilligs rettigheder og pligter

I 2012 lancerede EU et charter, der specifikt havde til formål at beskrive europæiske volontørers rettigheder og ansvar i den tro, at implementeringen af disse ville forbedre vilkårene for volontører og for frivilligt arbejde i almindelighed. Ifølge EU er adgang til frivilligt arbejde og aktivt medborgerskab rettigheder, ikke privilegier, og alle har ret til at arbejde frivilligt hvor som helst i verden. At sikre adgang til og opmuntre til deltagelse i frivillige aktiviteter er afgørende for at fremme en kultur med deltagelse, ansvarlig personlig udvikling og aktivt medborgerskab i og uden for Europa. Men i første omgang skal de frivillige beskyttes og styrkes gennem det etiske grundlag for de rettigheder, de har brug for, og det ansvar, som enhver arbejdsplads kræver, uanset om de er frivillige eller ej. EU har således fastlagt principper, normer, standarder og mål for frivilligt arbejde i erkendelse af, at der findes forskellige virkeligheder og typer af frivilligt arbejde, og det er udgangspunktet. Undervisningen og styrkelsen af de frivillige gør dem i stand til at kræve deres rettigheder, ligesom de kender deres ansvar. Kort sagt udvikler Det Europæiske Charter om Frivilliges Rettigheder og Pligter en tværgående forståelse af definitionen af en frivillig, frivillige aktiviteter og frivilligt arbejde (uafhængigt eller struktureret af en organisation) fra det lokale til det europæiske niveau.

9.1 Den frivilliges rettigheder

Grundlæggende rettigheder

Artikel 1 Alle, der udfører frivilligt arbejde, har ret til at have status som "frivillig", hvis de ønsker det, og de bør have ret til disse grundlæggende rettigheder;

Artikel 2 De frivillige har ret til fuld beskyttelse af deres menneskerettigheder, når de udfører frivilligt arbejde;

Artikel 3 Alle har ret til lige adgang til frivilligt arbejde og beskyttelse mod alle former for diskrimination, f.eks. på grund af alder, køn, seksuel identitet, race, farve, sprog, handicap, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social oprindelse, tilknytning til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller anden status, og må ikke diskrimineres på grund af deres baggrund eller tro;

Artikel 4 No one shall be restricted by law from participating in a volunteering activity of their choice, as long as the volunteering activity is carried out in respect of Human Rights and contributes to the public good;

Artikel 5 Alle frivillige skal informeres om deres rettigheder og ansvar.

Artikel 6 Alle frivillige har ret til social beskyttelse under volontøraktiviteten i form af sundhedspleje og ansvarsforsikring;

Artikel 7 Alle frivillige har ret til at forene deres frivillige arbejde med deres privat- og arbejdsliv og kan dermed opnå en vis fleksibilitet under det frivillige arbejde. Alle frivillige har desuden ret til at afvise opgaver, der strider mod deres tro og/eller overbevisning;

Artikel 8 Alle frivillige har ret til at arbejde frivilligt uden for deres bopæls- eller fødeland. Hvis det er nødvendigt, skal man derfor kunne få et gratis visum gennem en åben, tilgængelig og gennemsigtig procedure, der fremmer frivilliges mobilitet. Ret til støtte fra udbydere af frivilligt arbejde (når det frivillige arbejde er ulønnet, skal de frivillige have ret til at rejse ind som turister).

Artikel 9-13 Ret til støtte fra udbydere af frivilligt arbejde. Se i Bilaget

Ret til personlig udvikling

Artikel 14 Alle frivillige har ret til den nødvendige støtte til uddannelse/træning for at kunne gennemføre den frivillige aktivitet efter bedste evne og viden;

Artikel 15 Alle frivillige har ret til at få deres bidrag, færdigheder og kompetencer, som de har opnået gennem frivilligt arbejde, anerkendt af formelle uddannelsesmæssige og professionelle strukturer og institutioner. Frivillige skal have ret til at udvikle nye færdigheder og kompetencer og plads til at opdage, eksperimentere og udvikle deres egen læringsvej;

Artikel 16 Alle frivillige har ret til fleksibilitet i arbejdstid og uddannelsesaktiviteter for at kunne udføre frivilligt arbejde, hvis det er nødvendigt for den frivillige aktivitet. Hvis gennemførelsen af frivillige aktiviteter kræver en vis fleksibilitet i forhold til kontraktlige eller uddannelsesmæssige forpligtelser, skal den frivillige søge at opnå enighed med leverandøren eller uddannelsesudbyderen.

9.2 Den frivilliges forpligtelser

Artikel 17 Alle frivillige respekterer retsregler og ikke-diskrimination i hele deres frivillige arbejde,

Artikel 18 Alle frivillige har ansvar for at respektere udbyderens integritet, mission, mål og værdier;

Artikel 19 Alle frivillige respekterer de forpligtelser, der er indgået med udbyderen af det frivillige arbejde med hensyn til den tid og indsats, der er aftalt i fællesskab i forbindelse med den frivillige aktivitet, og den kvalitet, der skal leveres;

Artikel 20 Alle frivillige har ansvar for at deltage i uddannelsesstilbud, der er relevante for den frivillige, og som er relateret til de færdigheder, der er nødvendige for at udføre de aftalte opgaver. Uddannelsen skal være gratis for den frivillige.

Artikel 21 Alle frivillige respekterer fortroligheden af (organisatoriske) oplysninger, især vedrørende juridiske anliggender og personoplysninger om medlemmer, ansatte og modtagere af frivillige aktiviteter.

Artikel 22 Alle frivillige forstår, at frivilligt arbejde har til formål at gavne det fælles bedste eller samfundet.

Artikel 23 Alle frivillige samarbejder med andre frivillige i organisationen, hvor det er relevant, og bidrager til organisationens bæredygtighed gennem kommunikation med andre og en overdragelse ved afslutningen af deres engagement.

Artikel 24-28 Rettigheder for udbydere af frivilligt arbejde. Se i Bilaget.

Artikel 24 Nonprofit-organisationer og -grupper, der er uafhængige, styrer sig selv samt andre nonprofit-enheder eller offentlige myndigheder, der tilbyder muligheder for frivilligt arbejde, har ret til at få status som udbydere af frivilligt arbejde;

Artikel 25 Udbydere af frivilligt arbejde har ret til en stabil og bæredygtig støtteramme og et gunstigt miljø, herunder passende finansieringsstrukturer, der giver tilgængelig, bæredygtig og fleksibel finansiering;

Artikel 26 Udbydere af frivilligt arbejde har ret til at deltage i politiske beslutningsprocesser på alle niveauer inden for frivilligt arbejde og repræsentere de frivilliges interesser og behov. I betragtning af frivillighedsudbydernes ekspertise, som er de aktører, der er tættest på den frivillige, skal de høres om spørgsmål vedrørende politik eller lovgivning om frivillighedssektoren på alle niveauer;

Artikel 27 Udbydere af frivilligt arbejde bør ikke beskattes af deres indkomst;

Artikel 28 Udbydere af frivilligt arbejde skal udvælge frivillige i overensstemmelse med deres mission og vision og de frivilliges specifikke færdigheder og profil, hvis visse frivillige aktiviteter kræver det.

Artikel 29-35 Udbydere af frivilligt arbejdes ansvar. *Se i Bilaget*

9.5 Ansvar for at støtte de frivillige

Artikel 36 Udbydere af frivilligt arbejde skal refundere udgifter, der opstår i forbindelse med den frivillige aktivitet for den frivillige;

Artikel 37 Udbydere af frivilligt arbejde skal give en klar opgavebeskrivelse for den aktivitet, som den frivillige skal udføre. Indholdet af opgavebeskrivelsen bør så vidt muligt udvikles og aftales i fællesskab mellem udbyderen af det frivillige arbejde og den frivillige, og den bør om nødvendigt opdateres i løbet af det frivillige arbejde;

Artikel 38 Udbydere af frivilligt arbejde forpligter sig til at udvikle og implementere kvalitetsstandarder, der sikrer forbedelse og briefing, tilbyder personlig vejledning, assistance og overvågning gennem hele processen, klare evalueringsmekanismer og fuld støtte til at gennemføre de nødvendige opfølgingsaktiviteter; ideelt set bør udbyderen af frivilligt arbejde sigte mod at have et kvalitetssikringssystem;

Artikel 39 Udbydere af frivilligt arbejde skal tilbyde de nødvendige værktøjer og adgang til eksisterende og planlagte ressourcer til frivillige, så de kan gennemføre de aftalte aktiviteter;

Artikel 40 Udbydere af frivilligt arbejde skal sikre effektive overdragelses- og rapporteringsstrukturer for frivillige med henblik på at sikre bæredygtigheden af de frivillige aktiviteter;

Artikel 41 Udbydere af frivilligt arbejde skal sikre retten til at deltage i beslutningsprocessen for frivillige med hensyn til den frivillige aktivitet på det mest hensigtsmæssige niveau. Udbydere af frivilligt arbejde bør sikre, at de frivillige føler ejerskab over projektet gennem medbestemmelse i procesimplementeringen og retten til at deltage i de demokratiske processer i forbindelse med projektet. Udbyderen af frivilligt arbejde skal sikre, at de frivillige har adgang til at deltage i organisationens liv og beslutningsprocesser. Desuden skal udbyderne sikre, at de frivillige har frihed til at udvikle deres egne initiativer, så længe de bidrager til organisationens

formål;

Artikel 42 Udbydere af frivilligt arbejde skal sikre, at den nødvendige støtte til specifikke målgrupper af potentielle frivillige, såsom personer med handicap eller psykiske problemer, mindreårige eller ældre, stilles til rådighed for dem, der ønsker at udføre frivilligt arbejde. Ansvar for at støtte den frivilliges personlige udvikling;

Artikel 43 Udbydere af frivilligt arbejde skal sikre den nødvendige uddannelsesmæssige støtte til de frivillige under hele processen. Desuden skal udbyderne af frivilligt arbejde sikre, at den frivillige får mulighed for at udvikle færdigheder og kompetencer og får værktøjer til bevidst at reflektere over læringsprocesserne;

Artikel 44 Udbydere af frivilligt arbejde skal sikre, at der indføres værktøjer til anerkendelse af de kompetencer og færdigheder, der er erhvervet under det frivillige arbejde, i samarbejde med uddannelses- og erhvervsstrukturer og -institutioner;

Artikel 45 Udbydere af frivilligt arbejde skal sikre den frivilliges privatliv og arbejdsliv og skal også beskytte deres data.

Bedsteforældres klimaaktion i en demonstration for klimaet i Aarhus, Danmark

10

De juridiske rammer for grønne frivillighedsprogrammer

Grundlaget for de juridiske rammer for frivilligt arbejde/ den vigtigste lovgivning, der regulerer og sætter rammer for frivilligt arbejde. Ingen af partnerlandene har en specifik lov for frivilligt arbejde blandt seniorer, men loven dækker alle frivillige og alle typer frivilligt arbejde.

Danmark

Danmark har ingen specifik lov for frivilligt arbejde blandt seniorer, men loven omfatter alle frivillige og alle former for frivilligt arbejde.

- Regler og retningslinjer for frivilligt arbejde i kommuner og regioner;
- Regler om arbejdsmiljø i frivillige sociale organisationer.

Portugal

Portugal har i overensstemmelse med gældende lovgivning, at frivilligt arbejde er styret af principperne om solidaritet, deltagelse, samarbejde, komplementaritet, vederlagsfrihed, ansvar og konvergens.

- Grundlaget for de juridiske rammer for frivilligt arbejde - portugisisk Lov nr. 71/98;

- Juridiske rammer for frivilligt arbejde i Portugal-Gældende lovgivning;
- Lovdekret nr. 388/99 af 30. september regulerer loven nr. 71/98 af 3. november, der skaber betingelserne for at fremme og støtte frivilligt arbejde;
- Undersøgelse af frivilligt arbejde i Den Europæiske Union
- Rapport Portugal.

Frankrig

Det franske ministerium for byer, ungdom og sport udgiver hvert år en guide til frivilligt arbejde, "LE GUIDE DU BÉNÉVOLAT", som indeholder vigtige bestemmelser om f.eks. forsikring af frivillige. Mens nogle foreninger er forpligtet til at tegne en forsikring (f.eks. feriecentre og sportsklubber), anbefales det på det kraftigste, at andre tegner en ansvarsforsikring. Foreninger bør liste de personer og aktiviteter, der er involveret, når de tegner en forsikring.

Der kan anmodes om midlertidig forlængelse af dækningen ved ekstraordinære begivenheder. Andre muligheder omfatter personlig ulykkesforsikring og særlig dækning af firmabiler. Det er vigtigt at tjekke, at den personlige forsikring dækker frivillige, der bruger deres egne køretøjer. Mange banker

og forsikringselskaber tilbyder forsikringer, der passer til foreninger.

Reference: Lov af 1. juli 1901 om foreningskontrakter

Cypern

Som Grønt Frivilligprogram på Cypern er det vigtigt at forstå de juridiske rammer for frivilligt arbejde i landet. Her er nogle ressourcer og oplysninger om de juridiske rammer for grønne frivillighedsprogrammer i Cypern:

"Jeg opdagede glæden ved at arbejde frivilligt, da jeg gik på college, og jeg har ikke set mig tilbage siden." Det er virkelig givende at se smilene hos dem, jeg har hjulpet, og det motiverer mig til at blive ved med at give tilbage til samfundet."

Eleni, 55 år, Cypern, tidligere lærer

- Cyperns lov om frivilligt arbejde: Cyperns lov om frivilligt arbejde (lov 93(l)/2017) beskriver de juridiske rammer for frivilligt arbejde i landet. Den definerer frivilligt arbejde, beskriver rettigheder og pligter for frivillige og frivillige organisationer og fastlægger procedurer for anerkendelse af frivillige organisationer;

- Juridiske rammer for individuelle frivillige: Individuelle frivillige i Cypern er beskyttet af landets arbejdsmarkedsløvgivning, som beskriver rettigheder og beskyttelse for arbejdstagere. Derudover er frivillige beskyttet af den cypriotiske lov om frivilligt arbejde;

- Juridiske rammer for organisationer, der engagerer frivillige: Organisationer, der engagerer frivillige i Cypern, skal registrere sig hos indenrigsministeriets afdeling for frivilligt arbejde. Registrerede organisationer anerkendes som juridiske enheder og har ret til visse fordele og beskyttelse;

- Juridiske rammer for profitorienterede organisationer: Over-skudsgivende organisationer i Cypern er ikke berettigede til at engagere frivillige. De kan dog engagere sig i programmer for virksomheders sociale ansvar, som kan omfatte støtte til

frivillige initiativer;

- Forsikring og beskyttelse af frivillige: Cyperns lov om frivilligt arbejde kræver, at frivillige organisationer sørger for forsikringsdækning for frivillige under deres tjeneste. Det omfatter dækning af ulykker, sygdom og ansvar. Derudover er frivillige beskyttet af Cyperns arbejdsmarkedsløvgivning;

- Hjemmesider og artikler om de lovgivningsmæssige rammer: Indenrigsministeriets afdeling for frivilligt arbejde er det vigtigste regeringsorgan med ansvar for at regulere og fremme frivilligt arbejde på Cypern. Deres hjemmeside indeholder oplysninger om de juridiske rammer for frivilligt arbejde i landet samt ressourcer til frivillige og organisationer.

Island

Den generelle ramme er, at der ikke gælder særlige love for ansættelse af frivillige eller for deres arbejde. Det kan dog være, at særlige grupper er fastsat i særlige love, f.eks. i loven om livreddere og eftersøgnings- og redningshold. Det er værd at nævne, at i henhold til artikel 1 i lov om arbejdstageres arbejdsvilkår og den obligatoriske forsikring af pensionsrettigheder skal løn og andre arbejdsvilkår, som arbejdsmarkedets medlemsorganisationer aftaler, være mindstelønnen, uanset køn, nationalitet eller ansættelseslængde for alle arbejdstagere i det relevante erhverv inden for det område, der er omfattet af aftalen.

"Iceland Conservation Volunteer programme giver dig en fantastisk mulighed for at udvide din horisont ved at lære forskellige mennesker med forskellige livsstile og baggrunde fra lande over hele kloden at kende."

Sophie, 33 år, Island, leder af forskning og kommerciel udvikling hos Medical Detection Dogs

Arbejdsmarkedets parter har også specifikt understreget, at det anses for at være i strid med overenskomster og principper på arbejdsmarkedet, at frivillige udfører almindelige job for ansatte i virksomheders økonomiske aktiviteter, da de førnævnte love gælder for disse job.

Frivilligt arbejde til fordel for almenvellet, velgørenhed-

skultur eller humanitære spørgsmål har derimod en lang historie, og arbejdsmarkedets parter har ikke kommenteret dette.

Erklæring fra ASÍ og SA om frivillige, hvor bl.a. ovenstående er anført.

Frivilligt arbejde til fordel for naturbevarelse er baseret på stærke synspunkter eller idealer. Målet er, at arbejdet er til gavn for naturen og offentligheden, ligesom redningshold, Røde Kors og spejdere, men ikke fremmer enkeltpersoners eller virksomheders økonomiske interesser.

"At lave stiarbejde omkring Island lærte mig en masse om forskellige teknikker, teamwork, og kunne improviseremen også at sætte pris på en andens hårde arbejde, når man går på en velanlagt sti."

Chris, 28 år, Island, akvakulturtekniker

Frivilligt arbejde til gavn for naturen er kendt i mange dele af verden. Uden hjælp fra frivillige ville bevaringsmålene ikke blive nået på mange områder, de udfører praktisk arbejde, men har også en masse viden, som de tilegner sig og deler ud af. Frivillige udfører ofte opgaver, som ellers ikke ville blive udført. Europarc Federation har udarbejdet retningslinjer for kvalitetsstyring af frivilligt arbejde i beskyttede områder i Europa, og der findes en beskrivelse af definitionen af frivilligt arbejde hos Environment Agency i overensstemmelse med disse regler.

Mere information på Islands miljøagenturs hjemmeside.

Aktivitet på tværs af generationer om bæredygtige byer i LEGO-klodser i en skole i Lousada, Portugal

Portugal Miljøfortolkningstur med seniorer i en oprindelig skov i Lousada, Portugal

11

Sundhed og sikkerhed emner

Prioritering af sundhed og sikkerhed sikrer en positiv oplevelse for seniorfrivillige og teamledere og styrker organisationernes kvalitet. I de fleste europæiske lande har de frivillige således fuld adgang til sikkerhedsinformation, så de kan være bevidste om og ansvarlige for de ting, der afhænger af dem og dem, der afhænger af organisationen.

- For at frivilligt arbejde kan foregå sikkert, især opgaver, der kan indebære en øget risiko, er det vigtigt, at de frivillige følger et sæt regler og retningslinjer for at forhindre ulykker eller hændelser. Når volontørprogrammer involverer brug af arbejdsredskaber, skal deres modus operandi også introduceres til volontøren på en klar og detaljeret måde;

- Igen, afhængigt af organisationstype og frivilligt arbejde, kan gennemførelsen af uddannelse være afgørende, ikke kun for de frivilliges sikkerhed, men også for kvaliteten af det arbejde, der udføres;

- Felt- og koordinationsteamet skal, når organisationen stiller sådanne stillinger til rådighed, være fuldt tilgængeligt for yderligere afklaring af volontørens sundheds- og sikkerhedsforhold i forbindelse med volontørprogrammet;

- Under ansøgnings- og/eller rekrutteringsprocessen skal den frivillige oplyse om sin helbredstilstand på en ansvarlig måde for at sikre, at organisationen er opmærksom på enhver form for helbredstilstand, der kræver særlig opmærksomhed fra teamet i felten og/eller koordinering, som f.eks. autoimmune sygdomme (f.eks. reumatoid arthritis) eller kroniske sygdomme (f.eks. koronar hjertesygdom);

- Hvis den frivillige er , skal han sikre sig, at han har den nødvendige og tilstrækkelige medicin med sig til den periode, hvor han skal udføre arbejdet;

- Den frivillige skal informere organisationen om eventuelle

fødevarer- eller miljøallergier og/eller -intolerancer. Ud over at undgå tilfælde af allergiske reaktioner, der kan kræve lægehjælp, kan det også lette organisationens interne logistik;

- Den frivillige må aldrig arbejde alene, men skal som regel ledsages af et medlem af teamet og en leder (eller en koordinator), som helst skal være uddannet i førstehjælp, især når det drejer sig om udendørs volontørprogrammer;

- Teamlederen eller koordinatoren bør have en telefon til at ringe til alarmcentralen, hvis det bliver nødvendigt;

- Den frivillige skal informeres om, hvorvidt han vil være dækket af en forsikring, for afhængigt af organisationen kan dette være den frivilliges eget ansvar, hvor der er en forpligtelse til at tegne en ulykkesforsikring, eller det kan garanteres af organisationen selv. Der er også visse enheder, der ikke kræver nogen form for forsikring, men den frivillige skal være opmærksom på de konsekvenser, det kan have i tilfælde af helbredsproblemer eller ulykker;

- De fleste europæiske lande har et nationalt sundhedssystem, som leverer sundhedsydelser til borgere og indbyggere i landet. Grønne volontørprogrammer bør sikre, at deres volontører er opmærksomme på deres rettigheder til at få adgang til sundhedsydelser under dette system. Det anbefales, at den frivillige har det europæiske sygesikringskort (EHIC) med sig, hvis han/hun er europæisk statsborger, så hospitalsudgifterne kan reduceres, hvis der er behov for lægebehandling;

- Selv om de europæiske lande som medlemmer af EU har nogle tværgående retningslinjer for sundhed og sikkerhed i frivilligt arbejde, er der forskelle i regulering og lovgivning på regeringsniveau. Derfor er det vigtigt, at den frivillige er ordentligt informeret om alle sundheds- og sikkerhedsspørgsmål i den organisation, han vil samarbejde med.

Ovenstående retningslinjer dækker en stor del af programmerne for frivilligt arbejde i EU, men det er vigtigt, at den frivillige konsulterer de specifikke retningslinjer/regler i hvert enkelt europæisk land og i hver enkelt støtteorganisation. I Danmark er formålet med arbejdsmiljøloven for eksempel at skabe et sikkert og sundt fysisk og psykisk arbejdsmiljø for alle. Lovens regler gælder derfor for alle, der "arbejder" - også selvom det er frivilligt arbejde, og uanset om det udføres i regi af en forening, en kommune eller et tredje sted. Arbejdsmiljølovgivning Frivilligt arbejde i Danmark er underlagt en række krav, såsom arbejdspladsens indretning, hvordan arbejdet skal udføres, og hvordan teknisk udstyr skal bruges. Der er også krav om at sikre, at de frivillige ikke

risikerer at komme til skade i forbindelse med deres frivillige arbejde. Bortset fra den nuværende nationale lovgivning findes der organisationer, som f.eks. Bedsteforældrenes Klimaaktion i Aarhus, der, selv om de inddrager borgere i borgeraktioner, ikke kræver samme type specificitet med hensyn til sundheds- og sikkerhedsspørgsmål, da inddragelsen af frivillige har et større aktivistisk udtryk og mindre praktisk arbejde i marken (som f.eks. plantninger, anlæg af stier osv.). I Island bør alle frivillige være enige om en generel retningslinje for sundhed og sikkerhed.

Det er derfor klart, at teamlederen og/eller koordinationssteamet er nødt til at informere de frivillige i detaljer om de sundheds- og sikkerhedsmæssige forhold i det land, hvor de arbejder, og om deres egen organisations politik.

Aktivitet på tværs af generationer om natur og lokale traditioner i Lousada, Portugal

12

Referencer

Verdenssundhedsorganisationen (2002). Active Ageing: A Policy Framework. World Health Organization.

European Union (2019). Ageing Europe – Looking at the Lives of Older People in the EU. Eurostat - Statistikbøger.

Avramov, D. & Maskova, M. (2003). Active ageing in Europe – Volume 1. Council of Europe.

European Youth Forum (2012). Volunteering Charter – European Charter on the Rights and Responsibilities of Volunteers. Bruxelles, Belgien.

Fernandes, A., Forte, T., Santinha, G., Diogo, S. & Alves, F. (2021). Active Aging Governance and Challenges at the Local Level. *Geriatrics*. 6(3), 64.

Verdenssundhedsorganisationen (2007). Global Age-Friendly Cities: A Guide. Verdenssundhedsorganisationen.

Grieger, K. & Cummings, C. (2022). Informing environmental health and risk priorities through local outreach and extension. *Environment Systems and Decisions*, 42(3), 388-401.

FN's økonomiske kommission for Europa (2021). Guidelines for Mainstreaming Ageing. Geneve

Det svenske nationale institut for folkesundhed (2007). Healthy Ageing: A Challenge for Europe. Det svenske nationale institut for folkesundhed

Jax, K., Calestanib, M., Chanc, K. M., Eserd, U., Keunee, H., Muracaf, B., Brieng, L., Potthasth, T. & Wittmer, L. (2018). Caring for nature matters: a relational approach for understanding nature's contributions to human well-being. *Current opinion in environmental sustainability*, 35, 22-29.

Pillemer, K., Wells, N. M., Meador, R., Schultz, L., Henderson, C. & Cope, M. T. (2017). Engaging Older Adults in Environmental Volunteerism: The Retirees in Service to the Environment Program. *The Gerontologist*, 57(2), 367-375.

Liotta, G., Canhao, H., Cenko, F., Cuttini, R., Vellone, E., Illario, M., Kardas, P., Poscia, A., Sousa, R., Palmobi, L. & Marazzis, M. (2018). Active Ageing in Europe: Adding Healthy Life to Years. *Frontiers in Medicine*, 5.

Marques, A. M., Silva, M. G., Cerqueira, A., Bonança, Í. & Argüello, P. (2014). Are Social Representations of Positive Ageing Really Effective? The Ageing Process Through the Eyes of Elderly. *Journal of Spatial and Organizational Dynamics*, 2(2), 147-160.

Mattijssen, T. J. M. (2022). A Synthesis on Active Citizenship in European Nature Conservation: Social and Environmental Impacts, Democratic Tensions, and Governance Implications.

Ecology and Society, 27(2).

Measham, T. G. & Barnet, G. B. (2007). Environmental Volunteering: Motivations, Modes and Outcomes. *Australian geographer*, 39(4), 537-552.

Miles, I, Sullivan, W. C. & Kuo, F. E. (1998). Ecological restoration Volunteers: The Benefits of Participation. *Urban Ecosystems*, 2, 27-4.

Morgan, T., Wiles, J. L., Park, H. & Moeke-Maxwell, T. (2019). Social Connectedness: What Matters to Older People?. *Ageing and Society*, 41(5), 1126-1144..

Narushima, M., Liu, J. & Diestelkamp, N. (2018). Lifelong Learning in Active Ageing Discourse: Its Conserving Effect on Wellbeing, Health and Vulnerability. *Ageing & Society*, 38(4), 651–675.

Pillemer, K. & Cope, M. T. (2021) Older People and Action on Climate Change: A Powerful but Underutilized Resource. V: HelpAge International

Sarfati, H. (2018). OECD. Preventing ageing unequally. Paris, Organisation for Economic Co-operation and Development, 2017. 253 pp. ISBN 978-92-64-27907-0.

Shmotkin D., Blumstein T. & Modan B. (2003). Beyond Keeping Active: Concomitants of Being a Volunteer in Old-Old Age. *Psychology and Aging*, 18(3), 602–607.

Auckland Council. (2021). Tāmaki Makaurau Tauawhi Kauramātua: Age-friendly Auckland. Mahere mahi - Action plan 2022-2027. Auckland: Auckland Council

International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (2011). The Legal Framework for Volunteering in Emergencies. Geneva.

Thois P. A. & Hewitt, L. N. (2001). Volunteer Work and Well-Being. *Journal of Health and Social Behavior*, 42(2), 115–131.

Verdenssundhedsorganisationen (2020). UN Decade of Healthy Ageing: Plan of Action. 2021–2030. Verdenssundhedsorganisationen.

Widjaja, E. (2010) Motivation Behind Volunteerism. CMC Senior Theses. Paper 4.

Bilag

Yderligere oplysninger om rettigheder og ansvar som frivillig:

CHARTER OM FRIVILLIGT ARBEJDE

EUROPÆISK CHARTER OM FRIVILLIGES RETTIGHEDER OG ANSVAR

Artikel 9 Alle frivillige har ret til godtgørelse af udgifter, der er afholdt i forbindelse med volontøraktiviteten, idet der tages hensyn til de forskellige godtgørelsesniveauer, der følger af volontøraktiviteternes forskellighed. Disse godtgørelser skal være undtaget fra enhver form for beskatning;

Artikel 10 Alle frivillige har ret til at blive behandlet i overensstemmelse med de eksisterende normer, principper, standarder og mål for frivillighedspolitikker;

Artikel 11 Alle frivillige har ret til en sammenhængende opgavebeskrivelse, der gør det muligt for dem at gennem-

føre den frivillige aktivitet med en klar forståelse af dens formål og mål. Opgavebeskrivelsen bør så vidt muligt udvikles og aftales i fællesskab mellem udbyderen af det frivillige arbejde og den frivillige, og den bør om nødvendigt opdateres i løbet af det frivillige arbejde. Desuden bør det defineres i det europæiske charter om frivilliges rettigheder og pligter. (Verdenserklæringen om Menneskerettigheder 7) Se artikel 28. Frivillige og lønnede medarbejdere har komplementære roller, og udbyderne af frivilligt arbejde skal sikre, at der er et godt samarbejde mellem disse to personalekategorier;

Artikel 12 Alle frivillige har ret til støtte og feedback under hele det frivillige arbejde. Dette omfatter forberedelse af aktiviteten, personlig vejledning og assistance under gennemførelsen af aktiviteten, korrekt evaluering og debriefing efter aktiviteten og fuld støtte til gennemførelsen af de nødvendige opfølgingsaktiviteter;

Artikel 13 Alle frivillige har ret til at deltage i beslutningsprocessen vedrørende den frivillige aktivitet på det mest hensigtsmæssige niveau. Desuden bør alle frivillige have adgang til organisationens demokratiske beslutningspro-

cesser. Hver frivillig bør have et vist ejerskab til projektet gennem medbestemmelse i procesimplementeringen og retten til at deltage i de demokratiske processer, der er relateret til projektet.

Rettigheder for udbydere af frivilligt arbejde

Artikel 24 Nonprofit-organisationer og -grupper, der er uafhængige, styrer sig selv samt andre nonprofit-enheder eller offentlige myndigheder, der tilbyder muligheder for frivilligt arbejde, har ret til status som udbyder af frivilligt arbejde;

Artikel 25 Udbydere af frivilligt arbejde har ret til en stabil og bæredygtig støtteramme og et gunstigt miljø, herunder passende finansieringsstrukturer, der giver tilgængelig, bæredygtig og fleksibel finansiering;

Artikel 26 Udbydere af frivilligt arbejde har ret til at deltage i politiske beslutningsprocesser på alle niveauer inden for frivilligt arbejde og repræsentere de frivilliges interesser og behov. I betragtning af frivillighedsudbydernes ekspertise, som er de aktører, der er tættest på den frivillige, skal de høres om spørgsmål vedrørende politik eller lovgivning om frivillighedssektoren på alle niveauer;

Artikel 27 Udbydere af frivilligt arbejde bør ikke beskattes af deres indkomst;

Artikel 28 Udbydere af frivilligt arbejde skal udvælge frivillige i overensstemmelse med deres mission og vision og de frivilliges specifikke færdigheder og profil, hvis visse frivillige aktiviteter kræver det.

Udbydere af frivilligt arbejdes ansvar

Centrale ansvarsområder

Artikel 29 Udbydere af frivilligt arbejde forpligter sig til at udvikle en politik for frivilligt arbejde, der respekterer den frivilliges rettigheder;

Artikel 30 Udbydere af frivilligt arbejde skal være bekendt med de gældende juridiske rammer for frivilligt arbejde og kontrollere de juridiske aspekter vedrørende gennemførelsen af den frivillige aktivitet;

Artikel 31 Udbydere af frivilligt arbejde skal sikre, at risici minimeres, og give klar vejledning til den frivillige. In this

context the provider commits itself to creating the safest possible environment for the volunteer and to providing full information linked to the possible risks related to the volunteering activity;

Artikel 32 Udbydere af frivilligt arbejde skal tilbyde lige og gennemsigtig adgang til information om mulighederne for frivilligt arbejde samt om de frivilliges rettigheder og ansvar;

Artikel 33 Udbydere af frivilligt arbejde skal iværksætte inkluderende og ligeværdige rekrutteringsprocesser til frivilligt arbejde. De skal identificere barrierer og udvikle foranstaltninger til at overvinde dem for at engagere forskellige grupper;

Artikel 34 Udbydere af frivilligt arbejde skal sikre en infrastruktur for forsikring, der dækker social beskyttelse i form af sundhedspleje og ansvarsforsikring for den frivillige under den frivillige aktivitet;

Artikel 35 Udbydere af frivilligt arbejde skal fremme frivilligt arbejde og dets fordele for samfundet og for den enkelte.

www.grey4green.eu

Samfinansieret af
Den Europæiske Union

Europa-Kommissionens støtte til produktionen af denne publikation udgør ikke en godkendelse af indholdet, som kun afspejler forfatterens synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for enhver brug, der måtte blive gjort af oplysningerne heri. Projektnummer: 2021-1-DK01-KA220-ADU-000026601